

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

Trestné činy v souvislosti s insolvenčním řízením

Vypracovala: Bc. Jana Procházková

Vedoucí práce: JUDr. Marta Uhlířová, Ph.D.

České Budějovice 2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jana PROCHÁZKOVÁ**
Osobní číslo: **E16715**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Obchodní podnikání**
Název tématu: **Trestné činy v souvislosti s insolvenčním řízením**
Zadávající katedra: **Katedra práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem diplomové práce je popsat a analyzovat právní úpravu trestných činů spáchaných v souvislosti s insolvenčním řízením a porovnání české právní úpravy v této oblasti, resp. některého z trestných činů páchaných v souvislosti s insolvenčním řízením se zahraniční právní úpravou a případné náměty de lege ferenda.

Metodický postup:

1. Analytická metoda - studium odborné literatury a příslušných právních předpisů.
2. Charakteristika základních pojmů v oblasti trestního zákoníku a insolvenčního zákona.
3. Analýza a porovnání právní úpravy v jiných zemích
4. Praktická část - analýza konkrétního případu trestného činu v insolvenčním řízení.

Rámcová osnova:

1. Úvod.
2. Cíl práce, metodika, hypotézy.
3. Přehled zvolené problematiky - literární rešerše.
4. Vlastní práce.
5. Závěr.
6. Seznam použitých zdrojů.
7. Seznam příloh.
8. Přílohy.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**

Rozsah pracovní zprávy: **50-60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

1. Hásová, J. (2014). *Insolvenční zákon: komentář*. Praha: C.H. Beck.
2. Jelínek, J., & kol. (2014). *Trestní právo hmotné; Obecná část; Zvláštní část*. Praha, Česká republika: Leges.
3. Maršíková, J. (2014). *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. Praha: Leges.
4. Púry, F., Kuchta, J. (2011). *Postih úpadkových deliktů podle nového trestního zákoníku s přihlédnutím k úpravě přípustného rizika*. Praha: Bulletin advokacie.
5. Šámal, P., & kol. (2012). *Trestní zákoník: komentář; I. Obecná část. § 1- Ů 139*. Praha, Česká republika: C. H. Beck.
6. Šámal, P., & kol. (2012). *Trestní zákoník: komentář; II. Obecná část § 140-Ů 421*. Praha, Česká republika: C. H. Beck.

Právní předpisy:

1. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
2. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Marta Uhlířová, Ph.D.**

Katedra práva

Datum zadání diplomové práce: **23. ledna 2017**

Termín odevzdání diplomové práce: **13. dubna 2018**

doc. Ing. Ladislav Kolář, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Budejovická 13 000
370 05 České Budějovice

JUDr. Radolf Hrabý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 20. února 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 10. 4. 2019

.....
Jana Procházková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala své vedoucí diplomové práce JUDr. Martě Uhlířové, Ph.D. za věcné připomínky, rady a pomoc při vypracování této diplomové práce. A dále bych také ráda poděkovala své kamarádce Ing. Martině Bunešové za pomoc při překládání švédského zákona a textů potřebných k vypracování této diplomové práce.

Obsah

1. Úvod	3
2. Cíle a metodika práce.....	5
3. Insolvenční řízení.....	6
4. Trestné činy, trestní zákoník	10
4.1. Trestné činy	10
4.2. Trestní zákoník	10
5. Trestné činy v insolvenci	14
5.1. Poškození věřitele (§ 222)	15
5.2. Zvýhodnění věřitele (§ 223)	19
5.3. Způsobení úpadku (§ 224).....	22
5.4. Porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225).....	24
5.5. Pletichy v insolvenčním řízení (§ 226).....	26
5.6. Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227)	29
6. Praktická část	32
6.1. Insolvence ve Švédsku.....	32
6.1.1. Konkurs.....	32
6.1.2. Reorganizace podniku	33
6.1.3. Restrukturalizace dluhu	33
6.2. Švédský insolvenční rejstřík	34
6.3. Trestní právo ve Švédsku	35
6.4. Trestné činy ve Švédsku	36
6.5. Trestní zákoník ve Švédsku.....	36
6.6. Trestné činy v insolvenci ve Švédsku	38
6.6.1. Kap. 11 § 1 BrB	38
6.6.2. Kap. 11 § 2 BrB	41
6.6.3. Kap. 11 § 3 BrB	44
6.6.4. Kap. 11 § 4 BrB	45
6.6.5. Kap. 11 § 5 BrB	47
6.6.6. Kap. 11 § 6 BrB	49
6.6.7. Kap. 11 § 7 BrB	51
6.7. De lege ferenda	52

6.8.	Statistické údaje	53
6.8.1.	Česká republika	54
6.8.2.	Švédsko	57
7.	Závěr.....	59
8.	Summary and keywords.....	61
9.	Zdroje	62
9.1.	Literatura.....	62
9.2.	Internetové zdroje.....	62
10.	Seznam obrázků a tabulek	65
10.1.	Obrázky	65
10.2.	Tabulky	65

1. Úvod

Když jsem před několika lety psala svoji bakalářskou práci, začínala jsem úvod: mnoho lidí, a to nejen v České republice, se každoročně v bance či jiné nebankovní instituci podepíše pod různé formy úvěrových smluv či smluv o zápůjčkách. Tehdy jsem ještě netušila, že toto téma, které není pouze doménou lokálního obyvatelstva, bude stěžejní také pro mou budoucí diplomovou práci a budu jej moci rozvést z globálnějšího hlediska.

Má diplomová práce se tedy nebude věnovat dané problematice pouze z hlediska naší vlasti, ale z velké části se podíváme i na danou právní úpravu v jiné vybrané lokalitě. Jedná se o zemi, která je proslulá svou značkou nábytku, láskou ke kávě, skupinou ABBA, výbornými spisovateli detektivních příběhů a v neposlední řadě také sportem. Jelikož se jedná o severskou zemi, je jasné, že její velkou dominantou je lední hokej a další zimní sporty. Současně mě ale také překvapilo, jak oblíbeným a rozšířeným sportem je zde jezdeckví či golf. Co se nábytkářské značky týká, ruku na srdce každý čtenář této práce, kdo nemá doma alespoň svíčku či hrnek z IKEY. Ano, v praktické části této diplomové práce se budu věnovat problematice insolvence a z nich vyplývajících trestných činů ve Švédském království.

V teoretické části nejdříve čtenáře stručně seznámím s průběhem insolvenčního řízení, prvně ho tedy budu charakterizovat, dále budu definovat, jak se v něm dlužník ocitne, a v poslední řadě naznačím, jak se tento proces řeší v České republice. Významnější částí této práce jsou však případy, kdy jeden z účastníků poruší v souvislosti s průběhem insolvenčního řízení zákon a pokusí se jakýmkoliv způsobem znehodnotit či narušit průběh takového řízení a dopustí se tím trestného činu.

Definice trestného činu, kterým zákonem se řídí a jak se tyto činy dělí, čtenářům přiblížím hned v úvodní části této práce. Následně se budu věnovat konkrétním trestním činům trestního zákona, které se týkají insolvenčního řízení a nazývají se úpadkové delikty.

Jak jsem již psala, praktická část se bude týkat skandinávského Švédska. Stejně jako v teoretické části stručně přiblížím insolvenční řízení, tedy jak ho místní legislativa řeší, kdo v této zemi spravuje insolvenční rejstřík. Poté se zaměřím na, pro tuto práci stěžejní, trestní zákoník. Ve Švédsku není tato problematika zpracována tak jednoduše jako u nás a z toho důvodu nejprve čtenáři vysvětlím, jak funguje švédské trestní právo,

dále pak ve kterém zákoníku najdeme trestné činy shodné s našimi úpadkovými delikty a v poslední části bude překlad jednotlivých paragrafů a samozřejmě i jejich vysvětlení.

Cílem bude vytvoření návrhů de lege ferenda, tedy návrhů na zlepšení právní úpravy tak, aby lépe odpovídala aplikační praxi. V závěru práce se tedy zaměřím na vytvoření návrhů pro zlepšení legislativy právě tam, kde uznám úpravy za vhodné. Vyhodnotím danou problematiku z pohledu laika, který se z příslušné právní úpravy musí dozvědět o celém procesu a v podstatě i čemu se vyvarovat. Dle prostudovaných materiálů zjistím, zda bude přehlednější legislativa česká či švédská, nebo zda-li by se zákonodárci měli pouze jeden od druhého nechat inspirovat.

2. Cíle a metodika práce

Tato diplomová práce definuje trestnou činnost, již se subjekty mohou dopouštět v souvislosti s insolvenčním řízením. Insolvenční řízení charakterizuje insolvenční zákon v § 2 písm. a) jako soudní řízení, jehož předmětem je dlužník, nacházející se ve stavu úpadku nebo hrozícího úpadku z důvodu předlužení nebo platební neschopnosti, a dále způsob řešení daného úpadku. Český trestní zákoník č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“) zakotvuje celkem šest trestných činů, zatímco švédský trestní zákoník má takovýchto trestných činů sedm a ty jsou předmětem této práce.

Práce je založena na podrobném studiu odborných materiálů, zákonů a odborné literatury. Mezi prameny práva, které byly použity, patří již zmíněný TZ, zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon – dále jen „InsZ“) ve znění pozdějších předpisů, švédský úpadkový zákon Konkurslag (1987:672, dále jen „KL“) a švédský trestní zákoník Brottsbalk (1962:700, dále jen „BrB“).

Cílem je analyzovat současnou právní úpravu trestných činů páchaných v souvislosti s insolvenčním řízením, a to nejen v České republice, ale i v zahraničí. V praktické části budu analyzovat zahraniční právní úpravu, a na základě této analýzy pak stanovím návrhy de lege ferenda.

3. Insolvenční řízení

Předmětem insolvenčního řízení je dlužníkův úpadek (případně hrozící úpadek) a způsob řešení tohoto úpadku (konkurs, reorganizace, oddlužení). Celé řízení se koná před insolvenčním soudem a je vedeno podle zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů. (Maršíková, 2017)

Úpadek dlužníka se obecně rozumí úpadek v důsledku platební neschopnosti nebo předlužení, kdy základním znakem obou těchto forem je mnohost věřitelů (tedy že dlužník má alespoň dva či více věřitelů, přičemž není rozhodující výše jeho závazků). (Maršíková, 2017)

Podáním insolvenčního návrhu se zahajuje insolvenční řízení. Tento návrh může podat dlužník nebo jeho věřitel. Pokud jde o hrozící úpadek, může insolvenční návrh podat jen dlužník. (Maršíková, 2017)

Insolvenční soud samotné řízení zahájí vyhláškou, kterou musí do 2 hodin od doručení insolvenčního návrhu zveřejnit v insolvenčním rejstříku. Po zahájení řízení je stanovena lhůta pro podání přihlášky pohledávky, kterou musí věřitel dodržet, jinak jeho pohledávka nebude do insolvenčního řízení zahrnuta. Lhůta činí:

- 30 dnů - pokud je způsobem řešení úpadku oddlužení
 - 2 měsíce – pokud je způsobem řešení úpadku konkurs nebo reorganizace
- (Insolvency.justice.cz, 2018)

„Rozhodnutí o úpadku je posledním krokem v první fázi insolvenčního řízení (od vydání vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení do rozhodnutí o úpadku). Toto rozhodnutí vydává soud, pokud dojde k závěru, že dlužník opravdu v úpadku (formou předlužení nebo platební neschopnosti) je nebo mu úpadek hrozí.“
(Insolvency.justice.cz, 2018)

Jakmile se rozhodne o úpadku dlužníka, provede se přezkumné jednání. Přezkumné jednání je jednání, při němž dochází k přezkoumávání přihlášených pohledávek. Termín a místo konání tohoto jednání určí soud, a to v rozhodnutí

o úpadku. V průběhu jednání je zjišťováno, zda-li jsou pohledávky přihlášeny oprávněně, či nikoliv. (Insolvenční zóna.cz, 2017)

Po přezkumném jednání se svolá schůze věřitelů. Schůze věřitelů je věřitelským orgánem, kterému přísluší volba a odvolání členů volitelných věřitelských orgánů, rozhodnutí o ponechání ve funkci prozatímní věřitelský výbor a může si vyhradit cokoli, co patří do působnosti věřitelských orgánů. Schůzi věřitelů svolává a řídí pouze insolvenční soud (a to vyhláškou zveřejněnou v insolvenčním rejstříku) představovaný insolvenčním soudcem. (Kozák, Brož, Dadam, Stanislav, Strnad, Zrůst, Žižlavský, 2018)

Insolvenční zákon rozlišuje tři možnosti řešení úpadku dlužníka, a to konkursem, oddlužením nebo reorganizací. Po rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka a jeho realizaci je insolvenční řízení skončeno.

Konkurs jako způsob řešení úpadku spočívá v tom, že (na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu) zjištěné pohledávky věřitelů jsou poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení dlužnickovy majetkové podstaty. Účinky prohlášení konkursu nastávají v okamžiku zveřejnění tohoto rozhodnutí (tj. rozhodnutí o prohlášení konkursu) v insolvenčním rejstříku. Dlužníkem je fyzická nebo právnická osoba, u které InsZ vylučuje řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením. (Hásová, Moravec & kol., 2018)

Dalším způsobem řešení úpadku dlužníka je reorganizace, při které dochází k postupnému uspokojení pohledávek věřitelů, a to při zachování provozu dlužnickova podniku, ale pouze v mezích tzv. reorganizačního plánu schváleného insolvenčním soudem. (Kozák, Brož, Dadam, Stanislav, Strnad, Zrůst, Žižlavský, 2018)

„Reorganizací lze řešit úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, který je podnikatelem; reorganizace se týká jeho podniku.“ (§ 316 odst. 2 InsZ)

Poslední možností je oddlužení. Oddlužení nabízí poctivému dlužníkovi šanci začít znovu bez demotivující vidiny celoživotního splácení starých dluhů. *„Předpokladem je dodržení podmínek nastavených zákonem, jejichž základním bodem je uspokojení pohledávek přihlášených věřitelů alespoň v míře vymezené zákonem.“* (Hásová, Moravec & kol., 2018, str. 1377)

Oddlužení lze použít u právnických osob, které nejsou považované za podnikatele a nemají dluhy z podnikání, a také u fyzických osob (nesmí ale mít dluhy z podnikání). (Hásová, Moravec & kol., 2018)

Podmínky oddlužení:

- poctivý záměr
- dosažení uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů nejméně ve výši 30% těchto pohledávek
- odpovědný přístup k plnění povinnosti
(Insolvency.justice.cz, 2018)

Zajištěným věřitelem je takový věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem náležícím do majetkové podstaty dlužníka. „*V insolvenčním řízení se za zajištění považuje zástavní právo (např. hypotéka), zadržovací právo (právo legálně nevydat cizí věc, dokud není splněn dluh) či zajišťovací převod práva (dlužník na věřitele dočasně převede nějaké své majetkové právo a teprve pokud nesplní, stává se věřitel vlastníkem)*“. (Insolvency.justice.cz, 2018)

Naopak nezajištěný věřitel je tedy pak ten, který svou pohledávku nemá vůči insolvenčnímu dlužníkovi zajištěnu žádnou formou zajištění (tedy není podpořena např. zástavním právem). (Insolvency.justice.cz, 2018)

Zásady insolvenčního řízení

V průběhu insolvenčního řízení musí být dodržovány určité zásady, které jsou uvedeny v § 5 InsZ.

1) Žádný z účastníků nesmí být nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a musí se dosáhnout rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů. Tedy insolvenční řízení musí proběhnout co nejrychleji, nejlevněji s tím, že by nemělo docházet k průtahům a ke vzniku zbytečných nákladů. (Hásová, Moravec & kol., 2018)

2) Rovnost možností věřitelů stejného nebo obdobného postavení, což znamená stejné podmínky pro všechny věřitele. (Hásová, Moravec & kol., 2018)

3) Práva věřitele nabytá v dobré víře, ještě před zahájením insolvenčního řízení, nelze omezit, nestanoví-li zákon jinak. Dobrá víra je určitá nezaviněná nevědomost, tedy že příslušná osoba neví něco, co ani vědět nemohla. (Hásová, Moravec & kol., 2018)

4) Věřitelé se musí zdržet takového jednání v průběhu insolvenčního řízení, které by vedlo k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení. Ledaže to dovoluje zákon. (§ 5 písm. d) InsZ)

„Nad rámec takto v insolvenčním zákoně zakotvených zásad třeba ještě zmínit zásady další, které jsou prostoupeny celým insolvenčním řízením a jejich význam nelze rovněž bagatelizovat“ (Hásová, Moravec & kol., 2018, str. 51):

- nikdo z účastníků takového řízení nesmí použít svá práva k tomu, aby oddálil rychlé a úspěšné ukončení řízení
- insolvenční zákon vychází z toho, že všichni účastníci mají stejný přístup k informacím a postupu insolvenčního soudu (Hásová, Moravec & kol., 2018)

4. Trestné činy, trestní zákoník

4.1. Trestné činy

„Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“ (§ 13 odst. 1 TZ)

K trestní odpovědnosti za trestný čin je zapotřebí úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon jinak, tedy že postačí zavinění z nedbalosti. (§ 13 odst. 2 TZ)

Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny (§ 14 odst. 1 TZ):

- přečiny – jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. (§ 14 odst. 2 TZ)
- zločiny – jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny. Zvlášť závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na které trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. (§ 14 odst. 3 TZ)

4.2. Trestní zákoník

Trestní zákoník je zákon, který vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit. (§ 12 odst. 1 TZ)

Rozdíl mezi trestním zákoníkem a trestním řádem:

- Trestní zákoník je základní předpis trestního práva hmotného, který stanoví, jaké chování pachatele je trestné, a jak za něj bude potrestán.
- Trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním ve znění pozdějších předpisů) upravuje postup soudu a dalších orgánů činných v trestním řízení – jedná se o policejní orgán a státní zastupitelství.
(Trestnizakonik.cz, 2017)

Trestní zákoník má 421 paragrafů rozdělených do tří částí. Část první je obecná část, která se skládá z následujících osmi hlav:

- Hlava I. Působnost trestních zákonů (§ 1 až § 11)
- Hlava II. Trestní odpovědnost (§ 12 až § 27)

- Hlava III. Okolnosti vylučující protiprávnost (§ 28 až § 32)
 - Hlava IV. Zánik trestní odpovědnosti (§ 33 až § 35)
 - Hlava V. Trestní sankce (§ 36 až § 104)
 - Hlava VI. Zahlázení odsouzení (§ 105 až § 106)
 - Hlava VII. Zvláštní ustanovení o některých pachatelích (§ 107 až § 109)
 - Hlava VIII. Výkladová ustanovení (§ 110 až § 139)
- (Šámal & kol., 2012)

Druhá (tzv. zvláštní) část obsahuje třináct hlav, a to:

- Hlava I. Trestné činy proti životu a zdraví (§ 140 až § 167)
- Hlava II. Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství (§ 168 až § 184)
- Hlava III. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti (§ 185 až § 193)
- Hlava IV. Trestné činy proti rodině a dětem (§ 194 až § 204)
- Hlava V. Trestné činy proti majetku (§ 205 až § 232)
- Hlava VI. Trestné činy hospodářské (§ 233 až § 271)
- Hlava VII. Trestné činy obecně nebezpečné (§ 272 až § 292)
- Hlava VIII. Trestné činy proti životnímu prostředí (§ 293 až § 308)
- Hlava IX. Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci (§ 309 až § 322)
- Hlava X. Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (§ 323 až § 368)
- Hlava XI. Trestné činy proti branné povinnosti (§ 369 až § 374)
- Hlava XII. Trestné činy vojenské (§ 375 až § 399)
- Hlava XIII. Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy (§ 400 až § 418) (Šámal & kol., 2012)

Poslední třetí částí jsou přechodná a závěrečná ustanovení, kde se jedná o § 419 až § 421 (zde se jedná například o implementaci práva EU či účinnost zákona). (Šámal & kol., 2012)

Nový trestní zákoník

1. 1. 2010 nabyl účinnosti nový trestní zákoník, jehož návrh se připravoval patnáct let.

Obecně lze konstatovat, že nyní trestní zákoník klade větší důraz na ochranu života, majetku a dalších individuálních práv, což se projevuje již na systematické úrovni zákona, kde na první místo jsou řazeny trestné činy proti životu a zdraví, rodině a dětem, svobodě a lidské důstojnosti. (Epravo.cz, 25. 2. 2009)

Trestní odpovědnost je nyní založena na principu tzv. formálního pojetí trestného činu. Do té doby se uplatňovalo tzv. materiální či formálně-materiální pojetí, které k trestnosti činu vyžadovalo (kromě znaků uvedených v zákoně) i dosažení určitého stupně společenské nebezpečnosti jednání pachatele pro společnost. Formální pojetí trestného činu vyžaduje pouze naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu uvedených v zákoně. Orgány nyní tedy neposuzují, zda jednání dosáhlo vyššího než nepatrného stupně společenské nebezpečnosti, ale tento termín je nahrazen termínem společenské škodlivosti, který nemá však stejný význam. Škodlivost jednání pachatele totiž není podmínkou trestnosti činu, je ale důležitým při ukládání trestů. „*Trestní stíhání pachatele méně škodlivého trestného činu se tedy zpravidla zahájí, nebude-li však jednání pachatele orgány činnými v trestním řízení shledáno společensky škodlivým, bude trestní stíhání zastaveno.*“ (Epravo.cz, 25. 2. 2009)

TZ přinesl novou filozofii trestání pachatelů, kdy na jedné straně zpřísnil tresty za závažné činy proti životu a zdraví (zvýšení sazby trestu odnětí svobody o tři až pět let), zvýšil hranici trestní sazby výjimečného trestu z 25 let na 30 let, ale na druhé straně u méně závažných trestných činů (drobné majetkové trestné činnosti) posiluje význam alternativních trestů (například domácí vězení - pachatel se smí po dobu výkonu trestu zdržovat pouze doma nebo na pracovišti; jeho pohyb je monitorován, a pokud dojde k jeho porušení, bude toto porušení trestáno přeměnou domácího vězení na jiný alternativní trest, eventuálně na nepodmíněný trest odnětí svobody). (Epravo.cz, 25. 2. 2009)

Pachatelům, kteří spáchali zločin v nepřičetnosti či ve zmenšené přičetnosti, může soud pachateli uložit tzv. zabezpečovací detenci (jedná se o nové ochranné opatření, jehož cílem je ochrana společnosti před sexuálními devianty, vrahy

a agresory). „Rozdíl oproti ochrannému léčení, které se ukládá z podobných důvodů, je, že pachatel, kterému byla zabezpečovací detence uložena, je umístěn do tzv. detenčního ústavu. Pro detenční ústavy je charakteristický přísnější režim dozoru, než kterému je pachatel podroben v léčebném ústavu.“ (Epravo.cz, 25. 2. 2009)

5. Trestné činy v insolvenci

Trestné činy, které postihují určitý typ majetkové a hospodářské kriminality ve vztazích mezi věřiteli a dlužníky nebo postihují porušení některých povinností či pletichaření v insolvenčním řízení, se nazývají úpadkové delikty a nachází se v páté hlavě TZ - tedy trestné činy proti majetku. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

„Majetkové trestné činy jsou již tradiční součástí trestních zákoníků jak u nás, tak i v zahraničí a mají v nich vždy významné místo, neboť patří mezi nejčastěji páchané trestné činy. V České republice jsou statisticky vůbec nejčastěji postihovanými trestnými činy.“ (Šámal & kol., 2012, str. 1973)

Tato hlava zvláštní části TZ chrání například majetkové zájmy (vedle vlastnictví jsou tu chráněna i některá jiná majetková práva a nerušené držení nebo užívání věci), ale dále také práva věřitelů na uspokojení jejich pohledávek, a tím i na nedotčení jejich majetku. (Šámal & kol., 2012)

Hlava V: Trestné činy proti majetku:

- Poškození věřitele (§ 222)
 - Zvýhodnění věřitele (§ 223)
 - Způsobení úpadku (§ 224)
 - Porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225)
 - Pletichy v insolvenčním řízení (§ 226)
 - Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227)
- (§ 222 a násl. TZ)

Uvedeny jsou zde pouze trestné činy, které jsou stěžejní pro tuto diplomovou práci, a které nyní v další části své práce podrobně popíši (z tohoto důvodu jsem neuvedla veškeré trestné činy obsažené v hlavě V. TZ)

Úpadkové delikty z § 222 až § 224 spočívají v přímém poškození nebo ohrožení majetkových zájmů věřitele v jeho vztahu k dlužníkovi, trestné činy dle § 225 a § 226 negativně ovlivňují průběh a výsledek insolvenčního řízení vedeného ohledně majetku dlužníka v úpadku a trestný čin dle § 227 je trestný čin, při kterém dojde k porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku. (Púry, Kuchta, 2011)

V trestním zákoníku jsou uvedeny právní pojmy jako škoda nikoli nepatrná, nikoli malá, větší, značná nebo velkého rozsahu, proto nyní věnuji část této práce pro vysvětlení těchto pojmů, které specifikuje § 138 odst. 1 TZ.

Hranice výše škody, prospěchu, nákladů k odstranění poškození životního prostředí a hodnoty věci:

- škoda nikoli nepatrná – částka nejméně 5000 Kč
- škoda nikoli malá – částka nejméně 25 000 Kč
- větší škoda – částka nejméně 50 000 Kč
- značná škoda – částka nejméně 500 000 Kč
- škoda velkého rozsahu – částka nejméně 5 000 000 Kč
(§ 138 odst. 1 TZ)

5.1. Poškození věřitele (§ 222)

1) Kdo, byť i jen částečně, zmaří uspokojení svého věřitele tím, že:

- a) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou, nebo odstraní, byť i jen část svého majetku
- b) postoupí svou pohledávku, anebo převezme dluh jiného
- c) zatíží věc, která je předmětem závazku, nebo ji pronajme
- d) předstírá nebo uzná neexistující právo nebo závazek
- e) předstírá nebo uzná právo nebo závazek ve větším rozsahu, než odpovídá skutečnosti
- f) předstírá splnění závazku
- g) předstírá úpadek nebo svůj majetek jinak zdánlivě zmenšuje nebo předstírá jeho zánik

→ a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. (§ 222 odst. 1 TZ)

2) Stejně bude potrestán, kdo, byť i jen částečně, zmaří uspokojení věřitele jiné osoby tím, že:

- a) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo odstraní, byť i jen část majetku dlužníka

- b) k majetku dlužníka uplatní neexistující právo nebo pohledávku nebo existující právo nebo pohledávku ve vyšší hodnotě či lepším pořadí, než jaké má
- a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou. (§ 222 odst. 2 TZ)

3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán v případě:

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch
- (§ 222 odst. 3 TZ)

4) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, pokud:

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu
 - c) způsobí-li takovým činem jinému úpadek
- (§ 222 odst. 4 TZ)

Trestný čin je zaměřen na jednání dlužníka a jeho snahu poškodit věřitele tím, že úmyslně zmenší svůj majetek nebo se snaží zastřít jeho existenci. Znemožní tak věřiteli, aby se domohl svého práva, protože již nebude možné majetek dlužníka zpeněžit a získat tím prostředky na úhradu jejich pohledávky. Jedná se o úmyslný trestný čin. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Jeho podstatou je tedy poškozovací jednání směřující sice vůči majetku dlužníka, ale v konečném důsledku poškozující majetek věřitelů. Mohou zde být dvě formy jednání:

- a) poškození vlastního věřitele – trestného činu se dopustí sám dlužník nebo osoba za něj jednající (odst. 1)
 - b) poškození cizího věřitele – trestného činu se dopustí jiná osoba než dlužník nebo osoba za něj jednající (odst. 2)
- (Šámal & kol., 2012)

Jednání v případě § 222 odst. 1 TZ spočívá v tom, že pachatel celý majetek (nebo pouze část svého majetku) zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelným

nebo zatíží právem třetí osoby či pronajme věc, jež je předmětem závazku dlužníka vůči věřiteli, předstírá nebo uzná neexistující právo či závazek, nebo takové právo či závazek uzná ve větším rozsahu, než v jakém skutečně existuje, předstírá splnění závazku nebo předstírá svůj úpadek, nebo jinak zdánlivě zmenšuje svůj majetek či předstírá jeho zánik a tím třeba jen z části zmaří uspokojení svého věřitele.

„Mezi pachatelem takového trestného činu, a věřitelem, jehož uspokojení bylo byť i částečně zmařeno, musí v okamžiku páčání tohoto činu existovat smluvní vztah. Další okolností nutnou k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu je způsobení škody nikoliv malé, tedy alespoň 25 000 korun. Za takový čin hrozí v případě prokázání pachateli uložení trestu odnětí svobody až na 2 léta či trestu zákazu činnosti.“
(Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Ustanovení § 222 odst. 2 TZ je velmi obdobné jako odst. 1 písm. a) - tedy pachatel zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelným nebo odstraní část majetku dlužníka. Zde však zákonodárce postihuje jednání, při kterém někdo uplatní k majetku dlužníka neexistující právo či pohledávku nebo toto právo či pohledávku, které již existují, uplatní ve vyšší hodnotě nebo lepším pořadí, než jaké má. Takového trestného činu se může dopustit jakákoliv osoba, je však nutné, aby se takového jednání dopustila s úmyslem (být i jen částečně) zmařit uspokojení věřitele. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby:

- způsobení značné škody a získání značného prospěchu podle § 222 odst. 3 TZ (alespoň 500 000 korun) – 6 měsíců až 5 let
- způsobení škody velkého rozsahu nebo získání prospěchu velkého rozsahu § 222 odst. 4 TZ (alespoň 5 000 000 korun) – 3 až 8 let

Je lhotejné, jestli získání prospěchu je přímo pro pachatele nebo pro jinou osobu. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Judikatura

TR NS 52/2009 – T 1158¹

Skutková podstata trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) TZ spočívá ve zmenšení aktiv z majetku dlužníka, z něhož by mohla být alespoň částečně uspokojena pohledávka jeho věřitele. Jedná se o skutečné (nikoliv pouze účetní) snížení hodnoty majetku dlužníka, tj. o reálné zmenšení jeho rozsahu o ty majetkové hodnoty, ze kterých by bylo možné dosáhnout uspokojení pohledávky věřitele, a to i jejich případným převodem, prodejem apod. Způsoby, jimiž se zbavuje svého majetku, nemusejí být samy o sobě trestnými činy, trestným činem poškození věřitele se stávají vzhledem k nepříznivým důsledkům, které mají pro uspokojení pohledávky věřitele. (Vantuch, 2011)

R 53/2003²

Jednání pachatele směřující ke zmaření uspokojení věřitele učiněné až v době existence závazkového vztahu (nikoliv v době jeho vzniku), může vykazovat znaky skutkové podstaty trestného činu poškození věřitele podle § 222 TZ, a ne trestného činu podvodu podle § 209 TZ. Byť by šlo o jednání mající podvodný charakter. (Šámal & kol., 2012)

¹ TR NS – označení před číslem rozhodnutí znamená, že se jedná o rozhodnutí uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, a který je vydáván Nakladatelstvím C. H. Beck, Praha. Číslo označuje pořadové číslo sešitu/ročník a za pomlčkou je uváděno po písmenu „T“ (trestní) pořadové číslo judikátu. Číslo rozhodnutí navazují na trestní část předchozího Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu (NS), jehož vydávání bylo ukončeno. (Šámal & kol., 2012)

² R – označení před číslem judikátu znamená, že jde o judikát uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Číslo označuje pořadové číslo/ročník v trestní části této Sbírky a případná římská číslice za pomlčkou označuje příslušnou právní větu. (Šámal & kol., 2012)

5.2. Zvýhodnění věřitele (§ 223)

1) Kdo jako dlužník, který je v úpadku, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele zvýhodněním jiného věřitele, a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. (§ 223 odst. 1 TZ)

2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu. (§ 223 odst. 2 TZ)

3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, pokud:

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu
- b) způsobí-li takovým činem jinému úpadek

(§ 223 odst. 3 TZ)

Tímto trestným činem pachatel porušuje právo věřitele na uspokojení jeho pohledávky odpovídající zásadám insolvenčního řízení. Objektem je zde ochrana majetkových práv věřitelů. Na rozdíl od trestného činu poškození věřitele (§ 222 TZ) se nemění celkový stav majetku pachatele, který se má použít k uspokojení věřitelů, ale majetek dlužníka je v tomto případě použit k uspokojení věřitelů nerovnoměrně. (Šámal & kol., 2012)

„Zvýhodněný věřitel sice dostává jen to, co by mu jinak po právu patřilo (nebýt úpadku dlužníka), ale protože dlužník není schopen uspokojit všechny své věřitele, plným uspokojením jednoho věřitele zkracuje ostatní věřitele.“ (Šámal & kol., 2012, str. 2229)

K trestní odpovědnosti nestačí jen samotný úpadek dlužníka, ale musí být spojen s dalším jednáním dlužníka, tj. se zvýhodněním některého věřitele na úkor věřitele jiného (tedy pachatel zmaří, byť i jen částečně uspokojení svého věřitele). Zmaření uspokojení věřitele může být úplné nebo částečné. Za úplné zmaření lze považovat nemožnost poškozeného věřitele (ani částečně) dosáhnout uspokojení své pohledávky, a částečné zmaření spočívá v tom, že věřitel nemůže dosáhnout uspokojení své pohledávky v tom rozsahu, kterého by jinak dosáhl při poměrném a rovnoměrném uspokojení všech věřitelů bez zvýhodnění některého z nich. (Šámal & kol., 2012)

Trest, který hrozí pachateli za spáchání trestného činu podle § 223 odst. 1 TZ, je odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti. Pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu je nezbytné, aby pachatel svým jednáním způsobil škodu nikoli malou na cizím majetku. Zpravidla se jedná o škodu na majetku dotčeného věřitele spočívající v tom, že od dlužníka neobdržel plnění k uspokojení své pohledávky (nedošlo k očekávanému přírůstku na majetku poškozeného věřitele, kterého by se dosáhlo, kdyby dlužník uspokojil pohledávky všech svých věřitelů poměrně a rovnoměrně a neodčerpal majetek na uspokojení pouze zvýhodněného věřitele). Škoda nikoli malá je částka dosahující nejméně 25 000 Kč. Její výše se odvíjí od výše pohledávky poškozeného věřitele a výše plnění poskytnutého zvýhodněnému věřiteli. (Šámal & kol., 2012)

Způsobení značné škody (§ 223 odst. 2 TZ) je podle § 138 odst. 1 TZ škoda dosahující nejméně částky 500 000 Kč. Pachatel bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, pokud způsobil škodu na majetku věřitele. Stejně jako v předešlém případě je výše škody rozdíl mezi částkou, kterou byla uspokojena pohledávka zvýhodněného věřitele, a částkou, která by věřiteli náležela při poměrném a rovnoměrném vypořádání. (Šámal & kol., 2012)

V případě způsobení škody velkého rozsahu, což je částka nejméně 5 000 000 Kč, hrozí pachateli za spáchání tohoto trestného činu trest odnětí svobody na dvě léta až osm let (srov. § 223 odst. 3 písm. a) TZ).

Stejně bude pachatel potrestán i v případě uvedeném § 223 odst. 3 písm. b) TZ, pokud zvýhodněním věřitele způsobil úpadek jinému (zpravidla se jedná o věřitele, jehož uspokojení z pohledávky pachatel zmařil (byť i jen částečně), a to zvýhodněním jiného věřitele). Může se jednat o úpadek v obou formách podle § 3 odst. 1 a 3 InsZ, tj. o platební neschopnost i předlužení. Tím, že pachatel zmaří uspokojení pohledávky, věřitel pak v důsledku chybějícího plnění od dlužníka nemůže včas a řádně poskytnout plnění svým věřitelům a musí zastavit platby nebo se zadlužit (aby platby provedl), a to do takové míry, že u něj nastane předlužení. Opět postačí způsobení tohoto těžšího následku z nedbalosti, protože zákon zde nevyžaduje zavinění úmyslné. (Šámal & kol., 2012)

O zavinění z nedbalosti jde tehdy, jestliže pachatel:

- a) věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí (§ 16 odst. 1 písm. a) TZ – tzv. nedbalost vědomá)
- b) nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl (§ 16 odst. 1 písm. b) TZ – tzv. nedbalost nevědomá)
(Jelínek, 2014)

„Ustanovení § 16 odst. 2 TZ vymezuje tzv. hrubou nedbalost. Trestný čin je spáchán z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.“
(Jelínek, 2014, str. 243)

Hrubou nedbalostí se rozumí vyšší stupeň intenzity (míry) nedbalosti, ať již vědomé či nevědomé, a to na základě postoje pachatele k požadavku náležité opatrnosti, který svědčí o zcela zjevné bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem. (Jelínek, 2014)

Judikatura

R 47/2001

„Pachatelem trestného činu zvýhodnění věřitele podle § 223 TZ může být jen dlužník. Je-li dlužníkem osoba právnická, může být pachatelem i její statutární orgán (např. jednatel společnosti s ručením omezeným) nebo osoba pověřená zastupovat právnickou osobu navenek. Je-li statutární orgán kolektivní, mohou být pachateli všichni členové tohoto orgánu.“ (Vantuch, 2011, str. 807)

TR NS 9/2004 – T 732

Jestliže pachatel získal zboží od poškozeného, kterému pouze úmysl zaplatit kupní cenu za zboží předstíral, ač tak ve skutečnosti učinit nechtěl nebo nemohl, spáchal za splnění ostatních podmínek trestný čin podvodu (podle § 209 TZ), a nikoli trestný čin zvýhodnění věřitele podle § 223 TZ, přestože výtěžek z prodeje takto vylákaného zboží použil pachatel na úhradu jiného svého závazku než toho, který mu vznikl dodáním vylákaného zboží. (Šámal & kol., 2012)

5.3. Způsobení úpadku (§ 224)

1) Ten, kdo i z hrubé nedbalosti, si přivodí úpadek tím, že:

- a) činí vydání hrubě nepřiměřená svým majetkovým poměrům
- b) spravuje svůj majetek způsobem, který neodpovídá zákonem mu uloženým nebo smluvně převzatým povinnostem nebo je s nimi v hrubém nepoměru
- c) užívá poskytnutý úvěr v rozporu nebo hrubém nepoměru s jeho účelem
- d) poskytuje ze svého majetku půjčky nebo úvěry jiným osobám, ač to je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům
- e) učiní nad rámec obvyklého podnikatelského rizika obchod nebo operaci, která nenáleží k jeho pravidelné podnikatelské činnosti nebo je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům

→ bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. (§ 224 odst. 1 TZ)

2) Stejně bude potrestán i ten, kdo, byť i z hrubé nedbalosti, přijme nový závazek nebo zřídí zástavu, ač ví, že je v úpadku, a tím zhorší postavení dosavadních věřitelů. (§ 224 odst. 2 TZ)

3) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu. (§ 224 odst. 3 TZ)

4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu. (§ 224 odst. 4 TZ)

Zájmem, který je zde chráněn, je řádné fungování obchodních vztahů a solventnost pachatele. Základním znakem § 224 odst. 1 TZ je přivodění si úpadku (v tomto případě zákon nevyžaduje v základní skutkové podstatě úmysl pachatele, ale tohoto trestného činu se lze dopustit i z hrubé nedbalosti). Ustanovení § 13 odst. 2 TZ uvádí, že trestný je takový čin, který je spáchán úmyslně a není-li stanoveno, postačí spáchání z nedbalosti. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Úpadek vznikne některým ze způsobů uvedených v § 224 odst. 1 písm. a) až e) TZ, tedy že pachatel činí vydání hrubě nepřiměřená svým majetkovým poměrům, nebo spravuje svůj majetek způsobem, který neodpovídá zákonem mu uloženým nebo smluvně převzatým povinnostem, nebo je s nimi v hrubém nepoměru, užívá poskytnutý úvěr v hrubém nepoměru k jeho původnímu účelu (což může způsobit nástup předčasné splatnosti a tím přivodit úpadek), nebo poskytuje ze svého majetku zápůjčky či úvěry (ač je to v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům - někomu poskytne zápůjčku, i když není potom schopen plnit své závazky), či učiní nad rámec obvyklého podnikatelského rizika obchod nebo operaci, která není předmětem jeho běžné obchodní činnosti, nebo je v hrubém nepoměru vůči jeho majetkovým poměrům. Vždy se v tomto případě jedná o nějaký úkon, operaci nebo transakci pachatele, která je zásadně nepřiměřená jeho majetkovým poměrům a běžnému fungování činnosti. V tomto případě pachateli hrozí odnětí svobody až na 1 rok, či zákaz činnosti. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Ustanovení § 224 odst. 2 TZ zakotvuje trestný čin, kdy již pachatel v úpadku je a ví o tom, přesto přijme nějaký další závazek nebo zřídí někomu zástavní právo ke své věci, a tím zhorší postavení dosavadních věřitelů. Opět zde platí jako v předchozím odstavci, ohledně zavinění, že pachatel k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu jedná aspoň ve formě hrubé nedbalosti a rovněž postih za takovoto jednání je stejný (tedy odnětí svobody až na 1 rok, či zákaz činnosti). (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Odnětím svobody až na tři léta je ohrožen pachatel podle § 224 odst. 3 TZ, pokud způsobí jednáním uvedeným v odst. 1 a 2 značnou škodu (alespoň 500 000 Kč). Dle ustanovení § 224 odst. 4 TZ je potrestán pachatel odnětím svobody od 6 měsíců do 5 let, pokud škoda, způsobená v odst. 1 a 2 bude velkého rozsahu (alespoň 5 000 000 Kč). (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Judikatura

TR NS 13/2005 – T 772

„Pokud jednatel a současně jediný společník společnosti s ručením omezeným uzavřením kupní smlouvy nevýhodné pro tuto společnost, na jejímž podkladě úmyslně snížil její majetek, nejednal v rozporu s právními předpisy ani se společenskou smlouvou (resp. zakladatelskou listinou), pak nelze učinit závěr, že tímto svým jednáním

porušil podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat majetek této společnosti ve smyslu ustanovení § 220. Za splnění dalších zákonných podmínek však není vyloučena jeho trestní odpovědnost za případné poškození věřitele ve smyslu ustanovení § 222 odst. 1, způsobení úpadku podle § 224 odst. 1, popřípadě za další trestné činy, jimiž byly dotčeny zájmy jiných fyzických či právnických osob.“ (Vantuch, 2011, str. 813)

NS 24/2003 – T 570³

Finanční prostředky, které byly podnikateli poskytnuty ze státního rozpočtu na stanovený účel nelze považovat za cizí svěřenou věc. Proto ani úmyslné svévolné použití těchto prostředků k jinému účelu, než původně určenému, nemůže být trestným činem zpronevěry podle § 206 TZ. Za splnění dalších podmínek se však může jednat o trestný čin úvěrového podvodu podle § 211 odst. 2 TZ, resp. o trestný čin způsobení úpadku podle § 224 odst. 1 písm. c) TZ. (Šámal & kol., 2012)

5.4. Porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225)

„Kdo v insolvenčním řízení maří nebo hrubě ztěžuje výkon funkce insolvenčního správce, a tím ohrozí účel insolvenčního řízení, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.“ (§ 225 TZ)

Podstatou tohoto trestného činu je narušení činnosti insolvenčního správce, a tím přímo i celého insolvenčního řízení. Insolvenční správce je fyzická nebo právnická osoba, která je oprávněna provádět úkony v insolvenčním řízení a de facto řeší úpadek dlužníka a snaží se dojít k uzavření insolvenčního řízení a poměrnému a co nejvyššímu uspokojení věřitelů. Kdokoliv (zde není konkrétní subjekt) bude insolvenčnímu správci bránit v provádění úkonů vedoucích ke splnění účelu insolvenčního řízení (tj. *„řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka soudním řízením některým ze stanovených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým*

³ NS – označení před číslem rozhodnutí znamená, že jde o rozhodnutí uveřejněné v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který byl vydáván Nakladatelstvím C. H. Beck, Praha. Číslo označuje pořadové číslo svazku/ročníku a za pomlčkou je uváděno po písmenu „T“ (trestní) nebo „C“ (civilní) pořadové číslo judikátu. (Šámal & kol., 2012)

úpadkem nebo hrozícím úpadkem a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkůvých věřitelů“ - § 1 InsZ). Z hlediska zavinění zákonodárce vyžaduje zavinění úmyslné.

Pokud tedy pachatel maří či hrubě ztěžuje činnost insolvenčního správce (a ohrozí tím účel insolvenčního řízení) dochází k naplnění skutkové podstaty trestného činu porušení povinnosti v insolvenčním řízení (postačí pouze, že účel insolvenčního řízení je ohrožen a porucha nastat vůbec nemusí). Jedná se ze zákona o ohrožovací delikt. Toto ztěžování výkonu funkce správce musí mít určitou intenzitu, kterou lze vyjádřit slovem „hrubě“.

Pachatel v případě spáchání tohoto trestného činu je ohrožen trestem odnětí svobody na 6 měsíců až 3 léta nebo zákazem činnosti. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Judikatura

R 36/2007 – II

Jednání pachatele, které spočívá v maření výkonu funkce insolvenčního správce ve smyslu § 225 TZ neznámá, že by muselo dojít k úplnému zmaření výkonu této funkce, postačí takové počínání pachatele, které je k tomu způsobilé, třebaže se podařilo zvýšeným úsilím insolvenčního správce překonat mařící jednání pachatele a dosáhnout toho, že majetek náležící do majetkové podstaty byl zjištěn a zpeněžen (resp. vrácen do majetkové podstaty a použit k uspokojení věřitelů). (Šámal & kol., 2012)

TR NS 17/2005 – T 811

Pachatelem trestného činu porušení povinnosti v insolvenčním řízení podle § 225 TZ může být v zásadě kdokoliv (tedy nejen dlužník), který nesplní povinnosti uvedené v ustanovení § 210 a násl. InsZ. Tohoto trestného činu se lze dopustit i takovým jednáním, které nespočívá přímo v porušení či neplnění povinností stanovených v InsZ, jestliže jeho smyslem je znemožnit (nebo alespoň ztížit) výkon funkce insolvenčního správce. Pokud uvedený trestný čin je spatřován v tom, že obviněný odmítl předat insolvenčnímu správci účetní doklady, je třeba ve skutkových zjištěních odsuzujícího rozsudku specifikovat, o jaké konkrétní doklady se jedná (a to podle zákona o účetnictví) a jakým způsobem jejich nepředání insolvenčnímu správci ohrozilo účel insolvenčního řízení (předpokladem trestní odpovědnosti je, že obviněný měl takové účetní doklady ve své dispozici a mohl je vydat insolvenčnímu správci). (Šámal & kol., 2012)

5.5. Pletichy v insolvenčním řízení (§ 226)

1) Kdo jako věřitel v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit v rozporu se zásadami a pravidly insolvenčního řízení majetkový nebo jiný prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. (§ 226 odst. 1 TZ)

2) Stejně bude potrestán, kdo věřiteli v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení poskytne, nabídne nebo slíbí v rozporu se zásadami a pravidly insolvenčního řízení majetkový nebo jiný prospěch. (§ 226 odst. 2 TZ)

3) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude potrestán ten, kdo jako insolvenční správce, člen věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit pro sebe nebo jiného ke škodě věřitelů majetkový nebo jiný prospěch, který mu nepřísluší. (§ 226 odst. 3 TZ)

4) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán:

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 značnou škodu
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch
- c) spáchá-li takový čin jako úřední osoba

(§ 226 odst. 4 TZ)

5) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán:

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 škodu velkého rozsahu
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(§ 226 odst. 5 TZ)

Ustanovení § 226 TZ má za cíl zajistit spravedlivý průběh insolvenčního řízení a co možná nejvyšší a poměrné uspokojení věřitelů. Postihuje taková jednání, která je možno laicky označit jako úplatkářství v insolvenčním řízení (tedy, že by nějaký subjekt získal majetkový prospěch v rozporu s pravidly a zásadami insolvenčního řízení). (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Ustanovení § 226 odst. 1 TZ cílí na jednání, kdy věřitel (v souvislosti s hlasováním věřitelů) si dá slíbit nebo přijme nějaký majetkový či jiný prospěch, a to v rozporu se zásadami insolvenčního řízení, tj. takový prospěch, na který věřitel nemá nárok. V podstatě se jedná o to, že věřitel bude při hlasování věřitelů hlasovat určitým způsobem, z čehož vyplývá, že se takového jednání může dopustit pouze věřitel. Pokud by se takového jednání dopustil, hrozí mu trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Stejně jednání postihuje i § 226 odst. 2 TZ, ale z druhé strany. Postihuje toho, kdo by věřiteli v souvislosti s hlasováním poskytl, nabídl nebo slíbil majetkový či jiný prospěch. Pokud by jej věřitel přijal, budou dle trestního zákoníku postiženi za trestný čin pletich v insolvenčním řízení oba. Kdyby však věřitel takový prospěch nepřijal, bude postižen ten, kdo prospěch nabídl. Trestní sazba je zde stejná jako v § 226 odst. 1 TZ (odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti). (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Přísněji sankcionovány jsou pachatelé podle § 226 odst. 3 TZ, kteří se dopustí obdobného jednání, které je uvedeno v § 226 odst. 1 a 2. TZ. Rozdíl je zde pouze v subjektech, které se takového jednání dopustí. Jedná se totiž o subjekty s kvalifikovaným postavením (tzv. speciální subjekty). Spolu se svým speciálním postavením přebírají i větší odpovědnost než běžný věřitel, a také mají širší okruh práv a povinností, čímž mohou insolvenční řízení více ovlivnit, proto je jejich jednání přísněji postižitelné. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Těmito speciálními subjekty jsou:

- insolvenční správce
- člen věřitelského výboru
- zástupce věřitelů

(Jelínek, 2014)

Pokud je počet věřitelů, kteří přihlásili své pohledávky do insolvenčního řízení vyšší než 50, musí si zvolit věřitelský výbor, který má 3 až 7 členů. Věřitelský výbor má chránit společný zájem věřitelů a v součinnosti s insolvenčním správcem přispívá k naplnění účelu insolvenčního řízení - § 58 InsZ. Pokud však není povinnost zvolit věřitelský výbor, mohou (ale nemusí) si věřitelé zvolit svého zástupce, který v podstatě

má na starosti to samé jako věřitelský výbor. Tímto se zjednodušuje vzájemná komunikace insolvenčního správce a insolvenčního soudu s věřiteli.

Pachatel bude potrestán odnětím svobody až na 2 roky nebo zákazem činnosti. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta je ohrožen pachatel podle § 226 odst. 4 TZ, způsobí-li svým jednáním popsáním v § 226 prvním až třetím odstavci TZ značnou škodu, získá-li pro sebe či pro někoho jiného značný majetkový prospěch (nejméně 500 000 Kč) nebo spáchá-li takový čin jako úřední osoba⁴. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Dle ustanovení § 226 odst. 5 TZ se ukládá trest odnětí svobody na dvě léta až šest let, pokud pachatel činem uvedeným v § 226 odst. 1 až 3 TZ způsobí škodu velkého rozsahu nebo pro sebe či pro jiného získá prospěch velkého rozsahu (nejméně 5 000 000 Kč). (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Judikatura

R 40/2010 - I

„Skutková podstata trestného činu pletich při řízení konkursním a vyrovnávacím podle § 256b odst. 3 TZ (ve znění účinném do 31. 12. 2007) je ve vztahu speciality vůči trestnému činu přijímání úplatku podle § 160 odst. 1, 2 TZ. Proto je jejich jednočinný souběh vyloučen a jednání správce konkursní podstaty, který si nechal slíbit úplatek za to, že dodatečně uzná již dříve popřenou pohledávku věřitele, lze posoudit pouze jako trestný čin pletich při řízení konkursním a vyrovnávacím ve smyslu § 256b odst. 3 TZ (ve znění účinném do 31. 12. 2007).“ (Šámal & kol., 2012, str. 2278)

⁴ Úřední osobou je: soudce, státní zástupce, prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci, člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci, příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie, soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce, notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař, finanční arbitr a jeho zástupce, fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží, pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů. (§ 127 odst. 1 TZ)

5.6. Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227)

„Kdo v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o majetku nebo se takové povinnosti vyhýbá nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.“
(§ 227 TZ)

Tento trestný čin postihuje nesplnění povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku v insolvenčním řízení, ale také ve všech řízeních, ve kterých lze uložit nějaké osobě takové prohlášení podat. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Pachatel v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o svém majetku nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat či se takové povinnosti vyhýbá, nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, se dopustí trestného činu podle § 227 TZ. (Jelínek, 2014)

Podat prohlášení o majetku stanoví například:

- § 214 insolvenčního zákona – respektive stanoví možnost insolvenčnímu soudu takovou povinnost dlužníkovi uložit
- § 252 občanského soudního řádu - soud může uložit povinnost k učinění prohlášení o majetku při výkonu rozhodnutí
- § 50 odst. 2 exekučního řádu – například exekutor je oprávněn vyzvat povinného k prohlášení o majetku. Jedná se o orgán veřejné moci než soud a dle § 127 TZ je úřední osobou.
(Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

V prohlášení o majetku je nutno uvést skutečnosti, které jsou relevantní z hlediska zjištění veškerého majetku, minimální náležitosti prohlášení o majetku lze nalézt v InsZ (Upadkovepravo.cz, 2011-2017):

- a) plátce mzdy dlužníka nebo jiného jeho příjmu postižitelného srážkami ze mzdy a výši této pohledávky, tj. příjem dlužníka

- b) banky, pobočky zahraničních bank a spořitelní a úvěrní družstva, u kterých má dlužník účty, výši pohledávek a čísla účtů, tj. účty u bank
- c) dlužníky, u nichž má dlužník jiné peněžité pohledávky, důvod a výši těchto pohledávek, tj. dlužníky, u nichž má osoba pohledávky
- d) osoby, vůči nimž má dlužník jiná majetková práva nebo majetkové hodnoty, jejich důvod a hodnotu
- e) movité věci dlužníka nebo spoluvlastnický podíl na nich, a kde, popřípadě u koho se nacházejí; totéž platí o vkladních knížkách, vkladních listech a jiných formách vkladů, akciích, směnkách, šecích nebo jiných listinných cenných papírech anebo o jiných listinách, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva, jakož i o zaknihovaných a imobilizovaných cenných papírech dlužníka (tj. movité věci, které jsou ve vlastnictví osoby nebo má na nich spoluvlastnický podíl, a kde se tyto věci nacházejí – jako vkladní knížky, CP, aj.)
- f) nemovitosti dlužníka nebo spoluvlastnický podíl na nich
- g) podnik dlužníka a jeho části, a kde se nachází
- h) další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu (§ 215 odst. 1 InsZ)

Účelem je zajistit splnění výše uvedené povinnosti a uvedení pravdivých údajů. Sankce za spáchání tohoto trestného činu je odnětí svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitý trest nebo zákaz činnosti. (Upadkovepravo.cz, 2011-2017)

Judikatura

R 23/2006 – I

Pro vyhodnocení, zda obviněný naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 TZ, je nezbytné vyřešení otázky, zda povinnému (resp. jiné osobě jednající za povinného), bylo řádně doručeno předvolání k jeho výslechu k prohlášení o majetku ve smyslu § 260d odst. 2 občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“), ve znění pozdějších předpisů (podle tohoto ustanovení musí být předvolání k výslechu k prohlášení o majetku povinného doručeno nejméně 10 dnů přede dnem konání výslechu; předvolání se doručuje předvolanému do vlastních rukou; 10-denní lhůtu je třeba

zachovat i při opakovaném předvolání k výslechu, pokud se první výslech nekonal např. v důsledku omluvené nepřítomnosti předvolaného) (Šámal & kol., 2012)

R 23/2006 – II

Pokud by obviněný nebyl objektivně schopen (vzhledem ke svému zdravotnímu stavu) dostavit se na předvolání k výslechu u soudu k prohlášení o svém majetku podle § 260d odst. 2 OSŘ, pak by sice samotná skutečnost (že obviněný se řádně neomluvil za nedostavení se k tomuto výslechu) byla v rozporu se zákonem, ale nemohla by vést k naplnění všech znaků skutkové podstaty trestného činu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 TZ. (Šámal & kol., 2012)

6. Praktická část

V praktické části této diplomové práce se budu věnovat trestním činům v souvislosti s insolvenčním řízením v zahraničním státě. Pro srovnání s českou právní úpravou jsem si zvolila Švédsko.

6.1. *Insolvence ve Švédsku*

Platební neschopnost je vymezena ve švédském úpadkovém zákoně: Insolventnost znamená, že dlužník nemůže řádně splácet své dluhy a že tato neschopnost není pouze dočasná. (Kap. 1 § 2 KL)

„Ve Švédsku umožňuje nařízení o insolvenčním řízení (insolvensförordning) konkurs, reorganizaci podniku a restrukturalizaci dluhu. Níže jsou stručně objasněny některé aspekty švédských předpisů upravujících toto řízení podle čl. 86 odst. 1 revidovaného nařízení o insolvenčním řízení.“ (E-justice.europa.eu, 19.2.2018)

6.1.1. Konkurs

Konkurs je forma obecného vymáhání pohledávek, kdy všichni dlužníkovi věřitelé převezmou společně veškerý jeho majetek za účelem uhrazení příslušných pohledávek. Dlužníky mohou být fyzické i právnické osoby (včetně fyzických osob, které nevykonávají podnikatelskou činnost). (E-justice.europa.eu, 19.2.2018)

Návrh na prohlášení konkursu (může ho podat dlužník nebo věřitel) je posouzen, rozhodnutí o prohlášení konkursu je přijato (okresní soud musí své rozhodnutí o prohlášení konkursu neprodleně zveřejnit, rozhodnutí nabývá účinku okamžitě a dlužník ztrácí kontrolu nad svým majetkem) a samotné konkursní řízení je vedeno u okresního soudu (*tingsrätt*). (E-justice.europa.eu, 19.2.2018)

„En begäran om konkurs görs i tingsrätten. Det är tingsrätten som fattar beslut om konkurs och tillsätter en konkursförvaltare som får till uppgift att realisera och fördela företagets återstående tillgångar till dess fordringsägare. Efter en konkurs upphör företaget att existera.“

Žádost o konkurs se podává u okresního soudu. Okresní soud rozhoduje o konkursu a jmenuje správce konkursní podstaty, který má za úkol realizovat a rozdělovat zbývající aktiva společnosti věřitelům. Po ukončení konkursu společnost přestává existovat. (Vismaspcs.se, 30.10.2018)

6.1.2. Reorganizace podniku

Podnikatelé mohou požádat o reorganizaci (rekonstruktion), a to podle zákona o reorganizaci společností (Lagen om företagsrekonstruktion, 1996:764). (Ec.europa.eu, 11.5.2009)

Dlužníkem mohou být fyzické i právnické osoby – je-li dotyčná osoba podnikatelem. (E-justice.europa.eu, 19.2.2018)

Návrh na reorganizaci podniku může podat dlužník nebo věřitel. Soud stanoví správce, který prověří, zda mohou některé či veškeré činnosti dlužníka pokračovat, a pokud ano, jak a zda existují vhodné podmínky k tomu, aby dlužník dosáhl s věřiteli finančního vypořádání (uppgörelse) nebo vyrovnání (ackord). Rozhodnutí o reorganizaci podniku neomezuje dlužníka kontrolovat svůj majetek. (E-justice.europa.eu, 19.2.2018)

6.1.3. Restrukturalizace dluhu

Restrukturalizace dluhu (skuldsanering) umožní dlužníkovi se zcela nebo částečně zbavit povinnosti uhradit dluhy, kterých se restrukturalizace týká. Od listopadu 2016 existují ve Švédsku dva druhy restrukturalizace dluhu:

- restrukturalizace dluhu (skuldsanering) - podle zákona o restrukturalizaci dluhu (skuldsaneringslagen)
- restrukturalizace dluhů z podnikání (Fskuldsanering) – podle zákona o restrukturalizaci dluhů z podnikání (skuldsaneringslagen för företagare) (E-justice.europa.eu, 19.2.2018)

Restrukturalizace dluhu

Restrukturalizace dluhu se týká fyzických osob - včetně fyzických osob, které vykonávají soukromou podnikatelskou činnost (OSVČ - enskild näringsverksamhet). Návrh na restrukturalizaci dluhu může podat dlužník a projednává ho v prvním stupni exekuční orgán. (E-justice.europa.eu, 19.2.2018)

Restrukturalizace dluhu z podnikání

Návrh na restrukturalizaci dluhů z podnikání může podat dlužník, projednává ho v prvním stupni exekuční orgán a restrukturalizace dluhů z podnikání se týká fyzických osob, které jsou:

- 1) podnikatelem, který vykonává podnikatelskou činnost, pokud dluhové zatížení vyplývá většinou z této činnosti
- 2) podnikatelem, který vykonává podnikatelskou činnost, pokud dluhy vyplývající z této činnosti lze řádně splatit, nebo je-li neschopnost splácet tyto dluhy pouze dočasná
- 3) rodinným příslušníkem podnikatele, pokud dluhové zatížení tohoto rodinného příslušníka vyplývá většinou z podnikatelské činnosti podnikatele („rodinným příslušníkem“ (närstående) se rozumí: manžel/manželka, druh/družka, rodič, sourozenec nebo dítě či děti manžela/manželky nebo druha/družky)
(E-justice.europa.eu, 19.2.2018)

6.2. Švédský insolvenční rejstřík

Švédský úřad pro registraci společností (Bolagsverket) spravuje několik rejstříků, ve kterých jsou uvedeny informace týkající se zapsaných společností, tento úřad nevede jediný úplný rejstřík fyzických nebo právnických, které byly prohlášeny insolventními. Spravuje však určitý rejstřík fyzických osob a majetku, které byly prohlášeny za insolventní. Údaje o společnostech (jež byly prohlášeny za insolventní) zaznamenává Švédský úřad pro registraci společností v různých obchodních rejstřících.
(E-justice.europa.eu, 1.5.2010)

Informace o úpadku společností, fyzických osob a o majetku, které jsou obsažené v různých rejstřících Švédskeho úřadu pro registraci společností, budou dále souhrnně označeny jako „Švédský insolvenční rejstřík“. Tento rejstřík je tedy vlastněn a spravován Švédským úřadem pro registraci společností a obsahuje údaje (o společnostech, fyzických osobách a majetku) v různých stádiích úpadku. Obsahuje tyto druhy informací:

- datum zahájení insolvenčního řízení
- název odpovědného soudu
- název, adresa a identifikační číslo/osobní kód subjektu

- stav insolvenčního řízení
- jméno a adresa správce majetku
(E-justice.europa.eu, 1.5.2010)

Do rejstříku se vkládají pouze údaje poskytnuté soudy, které se vkládají v den, kdy je Švédský úřad pro registraci společností obdržel od soudu. Pokud je určitá osoba prohlášena za insolventní, informace se zaneše do obchodního rejstříku, ve kterém je daná osoba zapsána. Údaje zapsané v rejstříku jsou vedeny po dobu pěti let. (E-justice.europa.eu, 1.5.2010)

6.3. Trestní právo ve Švédsku

Trestní právo se ve Švédsku člení na dva hlavní subsystémy: trestní právo obecné a trestní právo speciální.

- Trestní právo obecné – sem patří ustanovení a pravidla trestního kodexu (Brottsbalken)
- Trestní právo speciální – sem řadíme ostatní trestněprávní předpisy (např. zákon o trestných činech na úseku dopravy (1951: 649), zákon o trestech za nelegální obchodování (2000: 1225), zákon o omamných látkách (1968: 64) a trestní zákon daňový (1971: 69))

Česká (nebo i např. slovenská) právní úprava není na takové rozčlenění trestního práva zvyklá, avšak představa, že by veškeré trestné činy byly začleněny do jediného předpisu tak, jak je to typické pro většinu zemí kontinentálního právního systému, se ve Švédsku neseťká s větší podporou. (Trestni.juristic.cz, 17.10.2009)

„Stručně lze nastínit řešení v situaci, pokud čin je trestný nejen podle BrB, ale i některého speciálního předpisu. V takovém případě se použije zásada speciality a zásada subsidiarity, ačkoliv s určitými výjimkami. Pokud dojde ke konkurenci dvou norem, použije se speciální norma, pokud obsahuje bližší čili přesnější vymezení skutkové podstaty. Speciální předpis dokonce může výslovně stanovit, že se trestní zákoník v části upravující podmínky pro konkrétní trestný čin nepoužije vůbec. Pokud však BrB stanoví pro trestní jednání přísnější trest, speciální norma se neaplikuje a trestný čin se posoudí podle příslušného paragrafu BrB.“ (Trestni.juristic.cz, 17.10.2009)

6.4. Trestné činy ve Švédsku

Trestný čin je jednání, které je vymezené tímto nebo jiným zákonem nebo nařízením, a za které se ukládá trest podle zákona. (Kap. 1 § 1 BrB)

Pozn.: nařízení - pokud je legislativní zmocnění, tak je vláda oprávněna vydat takový sekundární předpis (Trestni.juristic.cz, 17.10.2009)

Akt má být považován, pokud není výslovně stanoveno jinak, za trestný čin, pouze pokud byl spáchán úmyslně. (Kap. 1 § 2 odst. 1 BrB)

Jako trestný čin má být chápán také čin, který byl spáchán v opilosti nebo kdy byl pachatel jinak svou vlastní zásluhou dočasně mimo své smysly. (Kap. 1 § 2 odst. 2 BrB)

Také ve švédské právní úpravě platí, že trestný čin musí být zaviněn úmyslně, pokud není stanoveno jinak. Samozřejmě i zde jsou některé druhy činů trestné, pokud jsou spáchány z nedbalosti (švédské právo používá doslova termín "neopatrnost"), musí zde však být jednoznačně určitelné, zda byl trestný čin spáchán z nedbalosti, aby mohly nastat trestněprávní následky. (Trestni.juristic.cz, 17.10.2009)

6.5. Trestní zákoník ve Švédsku

Brottsbalken je ve Švédsku ústředním trestním právem a zabývá se obecným trestním právem. Je rozdělen na tři oddělení, první obsahuje obecná ustanovení, druhá obsahuje seznam různých trestných činů a třetí obsahuje pravidla o sankcích, které mohou být uloženy. (Lagen.nu, 27.2.2019)

Dělí se na 38 kapitol, přičemž každá nese své zvláštní pojmenování. Číslování ustanovení každé jednotlivé kapitoly začíná vždy nanovo, takže v případě citování nebo odvolání se na konkrétní paragraf zákona je třeba uvést číslo příslušné kapitoly zákona. Další specifickou věcí u švédské právní úpravy je skutečnost, že pokud se text zákona odkazuje na zvláštní předpis, uvede se přímo v ustanovení a stává se tak součástí samotného textu. (Trestni.juristic.cz, 17.10.2009)

PRVNÍ ODDĚLENÍ

Obecná ustanovení

- Kapitola 1 – O trestných činech a trestních postizích (§ 1 – 8)
- Kapitola 2 – O uplatnění švédského práva (§ 1 – 8)
(Riksdagen.se, 2019)

DRUHÉ ODDĚLENÍ

O zločinech

- Kapitola 3 – O zločinu proti životu a zdraví (§ 1 – 12)
- Kapitola 4 – O zločinu proti svobodě a míru (§ 1 – 11)
- Kapitola 5 – O hanobení (§ 1 – 5)
- Kapitola 6 – O sexuálních přestupcích (§ 1 – 15)
- Kapitola 7 – O zločinu proti rodině (§ 1 – 6)
- Kapitola 8 – O krádeži, loupeži a dalších zločinech odcizení cizí věci (§ 1 – 13)
- Kapitola 9 – O podvodech a jiném nečestném jednání (§ 1 – 12)
- Kapitola 10 – O zpronevěře, jiném zneužití postavení a úplatcích (§ 1 – 10)
- Kapitola 11 – O zločinech proti věřitelům apod. (§ 1 – 7)
- Kapitola 12 – O vandalství (§ 1 – 6)
- Kapitola 13 – O zločinech ohrožení veřejnosti (§ 1 – 12)
- Kapitola 14 – O padělání (§ 1 – 13)
- Kapitola 15 – O křivé přísaze, křivém obvinění a jiném nepravdivém prohlášení (§ 1 – 15)
- Kapitola 16 – O porušování veřejného pořádku (§ 1 – 19)
- Kapitola 17 – O zločinech proti veřejným činnostem apod. (§ 1 – 17)
- Kapitola 18 – O zločinu proti státu (§ 1 – 8)
- Kapitola 19 – O zločinu proti bezpečnosti Švédska (§ 1 – 16)
- Kapitola 20 – O chybování při výkonu služby (§ 1 – 15)
- Kapitola 21 – O zločinu vojáků (§ 1 – 22)
- Kapitola 22 – O zradě apod. (§ 1 – 19)
- Kapitola 23 – O pokusu, přípravě, přesvědčování a spoluúčasti na zločinu (§ 1 – 7)
- Kapitola 24 – O obecných důvodech pro propuštění (§ 1 – 9)
(Riksdagen.se, 2019)

TŘETÍ ODDĚLENÍ

O sankcích

- Kapitola 25 – O pokutách apod. (§ 1 – 9)
- Kapitola 26 – O vězení (§ 1 – 25)
- Kapitola 27 – O podmíněném trestu (§ 1 – 7)
- Kapitola 28 – O probaci (§ 1 – 11)
- Kapitola 29 – O udělení trestu a jeho prominutí (§ 1 – 7)
- Kapitola 30 – O výběru trestu (§ 1 – 11)
- Kapitola 31 – O předání do zvláštní péče v některých případech (§ 1 – 4)
- Kapitola 32 – O předání mladých lidí do zvláštní péče (§ 1 – 5)
- Kapitola 33 – O zatčení (§ 1 – 9) – avšak tato kapitola již neplatí, byla zrušena na základě zákona Lag om ändring i brottsbalken (2018:1253 – Zákon o změně TZ), který vstoupil v platnost 1. 4. 2019
- Kapitola 34 – Nové udělení trestu po předchozím rozsudku (§ 1 – 18)
- Kapitola 35 – O zrušení trestu (§ 1 – 11)
- Kapitola 36 – O konfiskaci majetku, pokutách společnosti a dalších zvláštních právních účincích trestného činu (§ 1 – 17)
- Kapitola 37 – O probačních radách (§ 1 – 11)
- Kapitola 38 – Procesní ustanovení apod. (§ 1 – 20)
(Riksdagen.se, 2019)

6.6. Trestné činy v insolvenci ve Švédsku

Jedná se o paragrafy kapitoly 11 – O zločinech proti věřitelům v BrB.

6.6.1. Kap. 11 § 1 BrB

„Den som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, förstör eller genom gåva eller någon annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde, döms för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla om någon genom sådant förfarande försätter sig på obestånd eller framkallar påtaglig fara för att han skall komma på obestånd.“ (Kap. 11 § 1 odst. 1 BrB)

„För oredlighet mot borgenärer döms också en gäldenär som, då konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydande värde med uppsåt att hålla den undan konkursen, eller gäldenär som i konkurs undandrar eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång. Detsamma skall gälla, om en gäldenär i otillbörligt syfte underlåter att, så långt möjligt, medverka till att tillgång i utlandet som ingår i konkursen ställs till konkursförvaltningens förfogande, trots att konkursförvaltaren uppmanat gäldenären att medverka.“ (Kap. 11 § 1 odst. 2 BrB)

„Om brottet är grovt, döms för grov oredlighet mot borgenärer till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om gärningsmannen beedigt oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art. Lag (2005:242).“ (Kap. 11 § 1 odst. 3 BrB)

Překlad:

Ten, kdo v případě, že se ocitne v platební neschopnosti, nebo když je vysoké riziko, že by se mohl ocitnout v platební neschopnosti, zničí nebo pomocí daru nebo jiným podobným způsobem se zbaví vlastnictví významné hodnoty, je odsouzen za nečestnost vůči věřitelům k trestu odnětí svobody až na dva roky. To platí i v případě, kdy se někdo takovýmto jednáním dostane do platební neschopnosti nebo přivodí si vysoké riziko dostat se do platební neschopnosti.

Za nečestnost vůči věřitelům může být odsouzen také dlužník, který v době kdy se blíží vyhlášení úpadku, odvede ze země zdroje příjmů významné hodnoty za účelem skrytí těchto příjmů před úpadkem, nebo dlužník, který při úpadkovém řízení zatají správně úpadkového řízení některý z příjmů. Toto platí i v případě, že se dlužník, z nečestných důvodů, vyhýbá co nejdéle spolupracovat v získání zahraničních příjmů, které jsou součástí úpadku a mají být předloženy správci úpadkového řízení, a to i přes výzvy správce řízení o spolupráci.

Pokud se jedná o závažný čin, je odsouzen za hrubou nečestnost vůči věřitelům k trestu odnětí svobody na nejméně 6 měsíců a nejdéle 6 let. Při posuzování závažnosti činu má být zvláštní zřetel kladen k tomu, zda pachatel křivě přísahal o poskytnutých

údajích nebo předložil falešné dokumenty nebo zavádějící účetní dokumentaci nebo zda se jednalo o významný rozsah nebo zda byl čin zvláště nebezpečné povahy. (Zákon 2005:242)

Vysvětlení:

Z kap. 11 § 1 odst. 1 BrB vyplývá, že se jedná o podobný trestný čin, jako je poškození věřitele v české právní úpravě (§ 222 TZ). Pachatel se snaží poškodit svého věřitele tím, že zničí, pomocí daru nebo jiným způsobem se zbaví svého vlastnictví významné hodnoty. Trestem je odnětí svobody až na dvě léta. Stejně je postižen i pachatel pokud si takovým jednáním přivodí vysoké riziko dostat se do platební neschopnosti či se tímto jednáním do platební neschopnosti dostal.

V tomto ohledu je česká právní úprava zajisté výrazně podrobnější. Rozlišuje, jedná-li se o poškození vlastního či cizího věřitele. Dále pak rozlišuje, o jakou škodu vůči věřiteli se jedná (tedy škodu nikoli malou, značnou škodu, škodu velkého rozsahu apod.) a udává tuto škodu konkrétní částkou. Švédská právní úprava určuje pouze, že se jedná o významnou hodnotu, avšak konkrétní částka zde určena není. Je to dáno tím, že je dán prostor pro určitou možnost vlastního posouzení.

Kap. 11 § 1 odst. 2 BrB bych také přiřadila na úroveň poškozování věřitele, kdy pachatel odvede své zdroje příjmů významné hodnoty ze země nebo naopak se vyhýbá spolupráci v získání zahraničních příjmů či dlužník některé příjmy zatají. Stejně jako u kap. 11 § 1 odst. 1 BrB je trestem odnětí svobody až na dvě léta (za nečestnost vůči věřitelům).

Kap. 11 § 1 odst. 3 BrB uvádí, že se může jednat o hrubou nečestnost vůči věřitelům, kdy pachatel bude potrestán odnětím svobody na nejméně 6 měsíců až nejdéle 6 let. O hrubou nečestnost se jedná v případě, zda pachatel křivě přísahal o poskytnutých údajích nebo předložil falešné dokumenty nebo zavádějící účetní dokumentaci nebo zda se jednalo o významný rozsah nebo zda byl čin zvláště nebezpečné povahy.

Judikatura:

*RH 1995:102*⁵

Otázka splnění podmínek pro to, aby byla nečestnost vůči věřitelům považována za hrubou a dále také udělení výše trestu u tohoto typu trestného činu. (Lagen.nu, 27.2.2019)

*NJA 2008 s. 848*⁶

Změna rozsudku. V tomto případě je projednáno a) zda může být schváleno projednání změny rozsudku v případě, že již jednou bylo u stejného případu zamítnuto; v této nové žádosti žadatel tvrdí, že rozsudek je protiprávní na základě stejného zákona jako v prvním případě žádosti o změnu rozsudku, b) zda rizikové firemní transakce mohou být považovány za trestné odevzdání majetku ve smyslu nečestnosti vůči věřitelům, a c) zda předpoklady pro to aby nejvyšší soud mohl s okamžitou platností změnit rozsudek, v případě, kdy je změna rozsudku žadateli schválena na základě toho, že první rozsudek byl v rozporu se zákonem. (Lagen.nu, 27.2.2019)

6.6.2. Kap. 11 § 2 BrB

„En gäldenär som vid konkurs, skuldsanering, F-skuldsanering eller förhandling om offentligt ackord uppsåtligen eller av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppger obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, döms, om uppgiften inte rättas innan den beedigas eller annars läggs till grund för förfarandet, för försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning till fängelse i högst två år.“ (Kap. 11 § 2 odst. 1 BrB)

„För försvårande av exekutiv förrättning döms också en gäldenär som i samband med annan exekutiv förrättning uppsåtligen åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättning tas i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.“ (Kap. 11 § 2 odst. 2 BrB)

⁵ RH – případy uvedené v Rättsfall från Hovrätterna (Právní případy odvolacího soudu), číslo označuje ročník:pořadí případu

⁶ NJA – judikát je uveřejněný v Nytt Juridisk Arkiv (Nový právní archiv), dále je označení ročníku a uvedena strana, kde případ začíná

„Om ett förtigande eller en oriktig uppgift enligt första stycket är utan betydelse för saken, eller om gäldenären vid konkurs hade rätt att vägra yttra sig och omständigheterna innebär en skälig ursäkt för honom eller henne, ska han eller hon inte dömas till ansvar.“ (Kap. 11 § 2 odst. 3 BrB)

„Om ett brott som avses i denna paragraf har begåtts uppsåtligen och är grovt, döms för grovt försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningsmannen beedigt oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning. Lag (2016:677). „ (Kap. 11 § 2 odst. 4 BrB)

Překlad:

Dlužník, který při úpadkovém řízení, restrukturalizaci dluhu, restrukturalizaci dluhu z podnikání nebo jednání o vyrovnání s věřiteli úmyslně nebo hrubou nedbalostí zatají příjem, oznámí neexistující dluh nebo poskytne podobné nepravdivé údaje, pokud není údaj opraven dříve, než je na něj složena přísaha nebo je jinak zařazen do řízení, je odsouzen za maření úpadkového řízení nebo výkonné funkce k odnětí svobody na dobu až dvou let.

Odsouzen za maření úpadkového řízení je také ten dlužník, který v souvislosti s jinou výkonnou funkcí se úmyslně odvolává na nepravdivý nebo smyšlený údaj a takto zabraňuje, aby byl majetek použit k uspokojení dluhu nebo jistiny věřitelů.

Pokud zamlčení nebo nepravdivý údaj dle prvního odstavce nemá pro řízení význam, nebo pokud měl dlužník právo, při vyhlášení úpadku, odmítnout se o věci zmínit a okolnosti pro něj znamenají oprávněný důvod, nemá být v této věci souzen.

Pokud čin uvedený v tomto ustanovení zákona byl proveden záměrně a je hrubé povahy, je dlužník odsouzen za hrubé maření úpadkového řízení nebo výkonné funkce k trestu odnětí svobody nejméně 6 měsíců a nejdéle 6 let. Při posuzování závažnosti činu má být zvláštní zřetel kladen k tomu, zda pachatel křivě přísahal o poskytnutých údajích nebo předložil falešné dokumenty nebo zavádějící účetní dokumentaci nebo zda se jednalo o významný rozsah. Zákon (2016:677).

Vysvětlení:

Kap. 11 § 2 odst. 1 BrB odpovídá v české právní úpravě § 225 TZ (Porušení povinnosti v insolvenčním řízení - jedná se o ztížení výkonu funkce insolvenčního správce, a tím i ohrožení účelu insolvenčního řízení). Pachatel je odsouzen k odnětí svobody na dobu až dvou let, pokud se určitými způsoby snaží zmařit průběh úpdkového řízení.

Stejně jako v kap. 11 § 2 odst. 1 BrB bude pachatel potrestán i v kap. 11 § 2 odst. 1 BrB k odnětí svobody až na dvě léta, pokud se úmyslně odvolá na nepravdivý nebo smyšlený údaj, a tím zabraňuje, aby byl majetek použit k uspokojení věřitelů. I v tomto případě se podle mého názoru snaží o zmaření průběhu úpdkového řízení.

V kap. 11 § 2 odst. 3 BrB však existuje určitá výjimka, kdy pachatel ve věci z kap. 11 § 2 odst. 1 BrB souzen není, a to tehdy pokud to nemá pro řízení význam nebo pokud k tomu měl dlužník právo při vyhlášení úpdku.

V tomto ohledu mám za to, že švédská právní úprava je velmi benevolentní, pokud má dlužník určitou možnost odmítnout se o dané věci zmínit a tedy že má oprávněný důvod danou věc zamlčet nebo uvést nepravdivý údaj.

Podle kap. 11 § 2 odst. 4 BrB bude pachatel potrestán k odnětí svobody na nejméně 6 měsíců a nejdéle 6 let za hrubé maření úpdkové řízení, pokud se dopustí trestného činu kap. 11 § 2 BrB záměrně a bude mít hrubou povahu. Posouzení závažnosti činu závisí na tom, zda-li pachatel křivě přísahal o poskytnutých údajích nebo předložil falešné dokumenty nebo zavádějící účetní dokumentaci nebo zda se jednalo o významný rozsah.

Judikatura:

RH 2018:25

Dlužník byl obviněn ze zatajení a zamlčení příjmů na zahraničním bankovním účtu. Okolnosti byly vyhodnoceny tak, že obžalovaný nebyl zbaven odpovědnosti dle kap. 11 § 2 odst. 3 BrB. Dále bylo rozhodnuto v otázce souvislosti mezi trestem za nečestnost vůči věřitelům a komplikování úpdkového řízení (kap. 11, § 1 a § 2 BrB) a dále také o prodloužení zákazu činnosti. (Lagen.nu, 27.2.2019)

NJA 1994 s. 336

Firma, která průběžně splácela dluhy po splatnosti, nebyla podle kap. 11 § 1 a § 2 BrB považována za firmu v úpadku i přes to, že její platební neschopnost byla následkem špatně vedeného účetnictví. (Lagen.nu, 27.2.2019)

6.6.3. Kap. 11 § 3 BrB

„Den som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara föreligger för att han skall komma på obestånd, fortsätter rörelse under förbrukande av avsevärda medel utan motsvarande nytta för rörelsen eller lever slösaktigt eller inlåter sig på äventyrligt företag eller lättsinnig ansvarsförbindelse eller vidtar annan sådan åtgärd och därigenom uppsåtligen eller av grov oaktsamhet försämrar sin förmögenhetsställning i avsevärd mån, döms för vårdslöshet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Vad som nu sagts skall gälla även om gärningsmannen inte insåg men hade skälig anledning anta att han var på obestånd eller att påtaglig fara förelåg för att han skulle komma på obestånd. Lag (2005:242).“ (Kap. 11 § 3 BrB)

Překlad:

Ten, kdo je v platební neschopnosti nebo je vysoké riziko, že se ocitne v platební neschopnosti, pokračuje v činnosti za spotřebovávání významných prostředků bez jasného užitku pro danou činnost nebo si vede rozhazovačně nebo se pustí do rizikového podniku nebo lehkovážných závazků nebo podnikne jiná takováto opatření a tímto úmyslně nebo z hrubé nedbalosti významně zhorší své finanční postavení, je odsouzen za nedbalost vůči věřitelům k trestu odnětí svobody až na dva roky. Takto je souzen také v případě, kdy si pachatel neuvědomil, ale měl důvod se domnívat, že je v platební neschopnosti nebo je vysoké riziko, že se v platební neschopnosti ocitne. Zákon (2005:242).

Vysvětlení:

Kap. 11 § 3 BrB odpovídá našemu § 224 TZ (Způsobení úpadku). Jedná se o to, že dlužník se nachází v platební neschopnosti nebo je vysoké riziko, že se v ní ocitne a nadále hospodaří se svými prostředky neekonomicky a rozhazovačně, a tím ještě významně zhorší své finanční postavení. Pachatel je odsouzen za nedbalost vůči věřitelům k trestu odnětí svobody až na dvě léta. Stejně bude potrestán i pachatel, který

si svou ekonomickou situaci neuvědomil, ale měl se domnívat, že v platební neschopnosti již je nebo je vysoké riziko, že se v ní ocitne.

Judikatura:

NJA 1983 s. 163

Stanovení trestu za trestné činy vedoucí k zákazu činnosti. (Lagen.nu, 27.2.2019)

6.6.4. Kap. 11 § 4 BrB

„Den som, då han eller hon är på obestånd, gynnar en viss borgenär genom att betala skuld som inte är förfallen, betala med annat än sedvanliga betalningsmedel eller överlämna säkerhet som inte var betingad vid skuldens tillkomst eller genom att vidta annan sådan åtgärd, döms, om åtgärden medför påtaglig fara för att en annan borgenärs rätt skall förringas avsevärt, för otillbörligt gynnande av borgenär till fängelse i högst två år. Detsamma skall gälla, om någon som är på obestånd i otillbörligt syfte gynnar en viss borgenär på annat sätt än som nyss sagts och detta medför påtaglig fara för att en annan borgenärs rätt skall förringas avsevärt.“ (Kap. 11 § 4 odst. 1 BrB)

„En gäldenär, som för att främja ackord i hemlighet lämnar eller utlovar betalning eller annan förmån, döms också för otillbörligt gynnande av borgenär. Lag (2005:242).“ (Kap. 11 § 4 odst. 2 BrB)

Překlad:

Ten kdo v případě, že je v platební neschopnosti, zvýhodňuje některého z věřitelů tím, že například zaplatí dluh, který ještě není po splatnosti, zaplatí jinak než běžnými platebními prostředky, nebo odevzdá jistinu, která nebyla při vzniku dluhu podmíněna nebo jiným opatřením, pokud jsou tímto jednáním významně poškozena práva nebo hrozí významné poškození práv jiného z věřitelů, je pachatel odsouzen za neoprávněné zvýhodnění věřitele k trestu odnětí svobody až na dva roky. Toto platí také v případě, kdy pachatel v platební neschopnosti nevhodně upřednostňuje některého z věřitelů jinak, než bylo právě uvedeno a toto jednání zapříčiní vysoké riziko toho, že budou práva jiného z věřitelů významně poškozena.

Dlužník, který aby upřednostnil jednoho z věřitelů, v tajnosti odevzdá platbu nebo přislíbí platbu nebo jinou výhodu, je také odsouzen za neoprávněné zvýhodnění věřitele. Zákon (2005:242).

Vysvětlení:

Kap 11 § 4 odst. 1 BrB uvádí, že pachatel je trestně odpovědný za neoprávněné zvýhodnění věřitele, za což mu hrozí trest odnětí svobody až na dva roky. Dle předmětného ustanovení dlužník může svého věřitele zvýhodnit různými způsoby (například: zaplatí dluh, který ještě není po splatnosti, zaplatí jinak než běžnými platebními prostředky, aj.). Dále uvádí, že pachatel bude také potrestán, pokud nevhodně upřednostňuje některého z věřitelů jinak, než bylo právě uvedeno a toto jednání zapříčiní vysoké riziko toho, že budou práva jiného z věřitelů významně poškozena. Tedy jedná se o jakékoliv nevhodné upřednostnění kteréhokoliv z věřitelů jakýmkoliv způsobem.

Kap 11 § 4 odst. 1 BrB odpovídá v české právní úpravě § 223 TZ (Zvýhodnění věřitele), avšak i zde stejně jako v předchozích případech je česká právní úprava rozsáhlejší a rozlišuje výši škody a tedy i trestní sazby, které u škod velkého rozsahu jsou výrazně vyšší než sazba ve švédské právní úpravě.

Kap 11 § 4 odst. 2 BrB zakotvuje, že pokud dlužník v tajnosti odevzdá platbu (nebo mu platbu přislíbí či mu přislíbí jinou výhodu) bude také odsouzen za neoprávněné zvýhodnění věřitele, protože takovýmto jednáním daného věřitele upřednostní.

Judikatura:

NJA 2013 s. 822

Majitel společnosti s ručením omezeným si před úpadkem společnosti vyplatil standardní tržní výplatu. Tento čin nebyl posuzován dle kap. 11 § 1 BrB (nečestnost vůči věřitelům) ale byla posuzována dle kap. 11 § 4 jako neoprávněné zvýhodnění věřitele. (Lagen.nu, 27.2.2019)

RH 1996:99

Zástupce společnosti těsně před uvedením společnosti do úpadkového řízení zaplatil dodavateli fakturu po splatnosti, a tímto se zbavil osobní odpovědnosti za dluh

vůči věřiteli. Otázka, zda zástupce společnosti jednal nevhodně dle kap. 11 § 4 odst. 1 druhá věta BrB. (Lagen.nu, 27.2.2019)

6.6.5. Kap. 11 § 5 BrB

„Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter bokföringskyldighet enligt bokföringslagen (1999:1078) genom att underlåta att bokföra affärshändelser eller bevara räkenskapsinformation eller genom att lämna oriktiga uppgifter i bokföringen eller på annat sätt, döms, om rörelsens förlopp, ekonomiska resultat eller ställning till följd härav inte kan i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen, för bokföringsbrott till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.“ (Kap. 11 § 5 odst. 1 BrB)

„Om brottet är grovt, döms för grovt bokföringsbrott till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt skall särskilt beaktas om åsidosättandet avsett mycket betydande belopp eller om gärningsmannen använt falsk handling eller om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.“ (Kap. 11 § 5 odst. 2 BrB)

„Första och andra styckena gäller inte om bokföringskyldigheten avser en juridisk person som anges i 2 kap. 2 § bokföringslagen och som inte bedriver näringsverksamhet. Lag (2005:242).“ (Kap. 11 § 5 odst. 3 BrB)

Překlad:

Ten, kdo úmyslně nebo z nedbalosti opomine povinnost vedení účetnictví dle zákona o vedení účetnictví (1999:1078) tím, že nebude zavádět do účetnictví veškeré účetní operace nebo nebude ukládat účetní dokumentaci nebo tím, že bude v účetnictví uvádět nepravdivé údaje nebo i jinak, bude odsouzen, pokud se nedá určit sled operací, ekonomický výsledek nebo se z tohoto důvodu nedá účetnictví posoudit, za porušení zákona o vedení účetnictví k trestu odnětí svobody na až dva roky, nebo pokud je porušení zákona méně závažné, k pokutě nebo trestu odnětí svobody až 6 měsíců.

Pokud je čin závažný, je pachatel odsouzen za hrubé porušení zákona o vedení účetnictví k trestu odnětí svobody nejméně 6 měsíců a nejdéle 6 let. Při posouzení závažnosti zločinu má být posuzováno, zda se jednalo o zatajování vysokých částek nebo zda pachatel použil falešný doklad nebo zda pachatel byl součástí řetězce protiprávního jednání, které bylo prováděno systematicky nebo zda byl čin z jiného důvodu zvláště nebezpečný.

Odst. 1 a odst. 2 neplatí v případě, kdy se jedná o právnickou osobu stanovenou v kap. 2 § 2 zákona o vedení účetnictví a která nepodniká. Zákon (2005:242)

Vysvětlení:

Pachatel bude podle kap. 11 § 5 odst. 1 BrB odsouzen za porušení zákona o vedení účetnictví (Bokföringslag 1999:1078) k trestu odnětí svobody na až dva roky, nebo pokud je porušení zákona méně závažné, k pokutě nebo trestu odnětí svobody až 6 měsíců.

Je-li porušení zákona méně závažné, rozhodne soudce individuálně a opět stejně jako u významné hodnoty není určena konkrétní částka, o jakou se jedná. Méně závažné porušení zákona ponechává švédský zákonodárce na vlastním posouzení soudce.

Kap. 11 § 5 odst. 2 BrB uvádí, že pachatel je odsouzen za hrubé porušení Bokföringslag k trestu odnětí svobody nejméně 6 měsíců a nejdéle 6 let, pokud jeho trestní čin je závažný. V tomto odstavci je také stanoveno, které konkrétní činnosti jsou posouzeny při posouzení závažnosti zločinu.

Podle kap. 11 § 5 odst. 3 BrB se nepoužije kap. 11 § 5 odst. 1 a odst. 2 BrB, jedná-li se o osobu stanovenou v kap. 2 § 2 Bokföringslag a která nepodniká. Níže si uvedeme, o které osoby se podle kap. 2 § 2 Bokföringslag jedná.

Kap. 2 § 2 Bokföringslag (1999:1078):

1. neziskové organizace
2. registrované náboženské spolky a registrované organizační části takovýchto spolků dle zákona (1998:1593) o církvích
3. sdružení vlastníků dle § 17 zákona (1973:1150) o správě společného vlastnictví

4. spolky ochrany volně žijících živočichů dle § 1 zákona (2000:592) o ochraně volně žijících živočichů
5. rybářské spolky dle § 1 zákona (1981:533) o rybářství
(Kap. 2 § 2 odst. 1 Bokföringslag)

Judikatura:

NJA 2005 s. 252

Nedbalost v ohledu zakládání veškerých verifikačních dokumentů k jednotlivým jízdám společnosti provozující taxislužbu byla v rozporu se zákonem o vedení účetnictví, ale nebylo potvrzeno, že by mělo zásadní vliv na vedení účetnictví. Trestní řízení proto nebylo zahájeno. (Lagen.nu, 27.2.2019)

RH 2009:54

Zanedbání povinnosti vyhotovit výroční zprávu ve společnosti s ručením omezeným, která již několik let není činná, nebylo považováno za porušení zákona o vedení účetnictví z důvodu nedostatku věřitelů či jinak zaujatých osob, které by měli mít na výroční zprávě zájem. (Lagen.nu, 27.2.2019)

6.6.6. Kap. 11 § 6 BrB

„För försök till oredlighet mot borgenärer enligt 1 § första stycket eller försök till sådan oredlighet enligt 1 § andra stycket som innebär att tillgång bortförs ur landet döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller i fall då ett sådant brott ska bedömas som grov oredlighet mot borgenärer. För förberedelse eller stämpling till grov oredlighet mot borgenärer eller förberedelse till grovt bokföringsbrott döms det också till ansvar enligt 23 kap. Lag (2016:508).“ (Kap. 11 § 6 BrB)

Překlad:

Za pokus o nečestnost vůči věřitelům dle § 1 odst. 1 nebo pokus o tuto nečestnost dle § 1 odst. 2, který znamená, že je příjem odveden ze země, je pachatel souzen podle kap. 23. To platí také v případech, kdy má být takovýto čin souzen jako hrubá nečestnost vůči věřitelům. V případě přípravy nebo přesvědčování k hrubé nečestnosti vůči věřitelům nebo přípravy hrubého porušení zákona o vedení účetnictví je pachatel také souzen dle kap. 23. Zákon (2016:508).

Vysvětlení:

Dle kap. 11 § 6 BrB ještě nedošlo ke spáchání trestného činu, ale trestná činnost skončila ve stádiu pokusu, kdy se jednalo o nečestnost vůči věřitelům nebo hrubou nečestnost vůči věřitelům, kterou jsme si již probrali výše. Dále se jedná o přípravy nebo přesvědčování k hrubé nečestnosti věřitelům nebo příprava hrubého porušení Bokföringslag. Veškeré tyto trestné činy jsou souzeny podle kap. 23 (O pokusu, přípravě, přesvědčování a spoluúčasti na zločinu) BrB.

Kap. 23 BrB:

V případě, kdy osoba započala zločin bez toho, aby byl zločin proveden do konce, má být souzena za pokus o trestný čin. Trest za pokus o trestný čin je stanoven nejvýše do výše trestu za dokonáný trestný čin. (Kap. 23 § 1 BrB)

Osoba, která s úmyslem provést nebo přispět k trestné činnosti přijme nebo odevzdá peněžní částku či jinou platbu za trestný čin nebo za pokrytí nákladů za trestný čin, nebo pořídí, vyrobí, předá, přijme, přechovává, převáží, shromáždí nebo jinak se účastní na věci, která má být použita k provedení trestného činu, má být souzena za přípravu trestného činu. (Kap. 23 § 2 odst. 1 BrB)

Ve zvláště stanovených případech má být osoba souzena za přesvědčování k trestnému činu. Přesvědčováním k trestnému činu se rozumí, že pachatel je v kontaktu s jednou nebo více osobami a nabízí se nebo přemlouvá někoho k uskutečnění trestného činu. (Lagen.nu, 27.2.2019)

Trest za přípravu nebo přesvědčování k trestnému činu má být stanoven nižší než trest za dokonáný trestný čin a je možné uložit nižší trest než je nejnižší možný za dokonáný trestný čin. (Kap. 23 § 2 odst. 3 BrB)

Odpovědnost za trestné činy stanovené v BrB nese nejen osoba, která čin spáchala ale i osoby, které k trestnému činu přispěly doporučením nebo činem. Osoba, která nemůže být považována za pachatele trestného činu, je odsouzena, pokud navedla jinou osobu k trestnému činu nebo napomáhala k trestnému činu. Každý z účastníků trestného činu je souzen podle míry úmyslu nebo nedbalosti, které se dopustil. (Kap. 23 § 4 BrB)

6.6.7. Kap 11 § 7 BrB

„Begår den som är i en gäldenärs ställe en gärning, för vilken ansvar för gäldenär är föreskrivet i detta kapitel, skall han dömas såsom om han själv vore gäldenär.“ (Kap. 11 § 7 odst. 1 BrB)

„Borgenär som i fall som avses i 4 § tar eller låter åt sig utlova betalning, säkerhet eller annan förmån, döms för medverkan till brottet endast om han brukar otillbörligt hot eller otillbörligt löfte om förmån eller handlar i hemligt samförstånd med gärningsmannen. Lag (1986:43).“ (Kap. 11 § 7 odst. 2 BrB)

Překlad:

Pokud se osoba zastupující dlužníka dopustí činu stanoveného v této kapitole, má být souzen stejně, jako kdyby byl dlužníkem.

Věřitel, který v případech stanovených v § 4 přijme, nebo si nechá přislíbit platbu, jistinu nebo jinou výhodu, je odsouzen za spoluúčast k tomuto činu, pouze pokud k tomuto užije nevhodných výhrůzek nebo nevhodného příslibu výhody nebo pokud tajně jednal s pachatelem. Zákon (1986:43).

Vysvětlení:

Kap. 11 § 7 odst. 1 BrB zakotvuje, že trestného činu se nemusí dopustit pouze dlužník, ale i zastupující dlužníka, a v takovém případě bude trestán stejně, jako by dlužníkem byl.

Podle kap. 11 § 7 odst. 2 BrB bude věřitel (v případech, které jsou stanoveny v § 4 BrB) odsouzen, pokud přijme nebo si nechá přislíbit platbu, jistinu či jinou výhodu, ale pouze tehdy, pokud k tomu užije nevhodné výhrůžky, nevhodný příslib výhody nebo pokud jedná tajně s pachatelem.

Pro připomenutí uvádím, že § 4 BrB se týká nevhodného zvýhodňování některého věřitele.

6.7. De lege ferenda

Z předchozích kapitol této práce vyplývá několik návrhů de lege ferenda. Apriori bych se zaměřila na švédskou judikaturu. Pro efektivnější využití místní legislativy by bylo vhodné sjednocení trestního práva do jednoho trestního zákona. Současně využívaný systém většího počtu trestněprávních předpisů se jeví nepřehledným a obtížně uchopitelným.

Po vizuální, ale současně i praktické stránce, bych viděla jako další negativum absenci označení jednotlivých paragrafů. Byť kapitoly názvy nepostrádají, ustanovení ano. Pro uživatele je tedy nezbytné pročíst všechna, aby se propracoval k tomu, co může použít pro svou potřebu. Pro odbornou veřejnost je pravidelná práce s takovými dokumenty jednodušší, ovšem pro laickou veřejnost využívající daných předpisů poprvé či pouze sporadicky, bude taková práce obtížná. V tomto bych označila českou judikaturu za přehlednější.

V oblasti švédského trestního řízení jsem naopak velmi uvítala elementární pojetí trestného činu. Zde se totiž hovoří pouze o zločinu, kdežto česká právní úprava rozlišuje jak zločin, tak přečin, přičemž zákon pak mezi nimi stanovuje hranic. Tedy kdy se jedná ještě o přečin a kdy už se pachatel dopouští zločinu.

Z mého pohledu další pozitivum švédské právní úpravy je zakotvení jednotlivých ustanovení. Zákonodárce veškeré skutkové podstaty trestných činů upravuje takřka triviálně, tedy není potřeba dohledávat komentáře k jednotlivým paragrafům, za účelem pochopit jejich přesný význam. Naopak, ve výsledku se ve švédské verzi tyto komentáře téměř nevyskytují. To tvoří z takového dokumentu přehledný a srozumitelný celek. Jedná se tak o dobrý příklad pro českou legislativu.

Česká právní úprava více specifikuje určení výše škody, zatímco švédská právní úprava nechává určení výše škody více na vlastním posouzení. V České republice je dána škoda nikoliv malá 25 000 Kč, pokud se pachatel dopustí takového trestného činu, bude odsouzen sankcí stanovenou pro danou skutkovou podstatu či kvalifikovanou skutkovou podstatu (například u poškození věřitele jsou to až dvě léta). Švédská právní úprava zde zohledňuje fakt, že 25 000 Kč může pro někoho být významná hodnota a pro jiného nikoliv. V tomto ohledu musím konstatovat, že myšlenku individuálního pohledu na výši škody kvituji. Bude-li se v takovém případě jednat o postih pachatele, pak by danou sankci měl zaznamenat jako trest, tedy individuální stanovení je zajímavá forma.

Nicméně i v tomto směru si myslím, že má Brottsbalk své rezervy. Především by bylo vhodné rozšířit spektrum možných trestních sazeb, jako je tomu v českém trestním zákoníku. Pakliže by se například nejednalo o významnou hodnotu, odsoudit pachatele k nižšímu trestu odnětí svobody, než v případě významné hodnoty a za závažná porušení ponechat trestní sazbu stávající.

Závěrem jednu individuální poznámku k vizualizaci švédské právní úpravy. Interní rozdělení právních dokumentů v České republice na hlavy, paragrafy, odstavce nebo v případě potřeby i označení písmeny je odlišné od švédského označení kapitol, přičemž každá z kapitol začíná číslování paragrafů vždy číslem 1 a pokračuje číselným vzestupem. Znamená to tedy, že pro citace je nesmírně důležité, ve které kapitole se dané ustanovení nachází. V českém trestním zákoníku postačí v tomto ohledu číslo paragrafu. Z osobního pohledu toto nepovažuji za nijak výrazný rozdíl a názory pro upřednostnění se zde mohou velmi lišit podle subjektivního pohledu jedince.

Pokud bych předchozí odstavce shrnula, pak ve Švédsku bych sjednotila trestní zákoníky v jeden ucelený komplex, což ovšem prioritně nemusí mít vliv na Brottsbalk. Co bych ale určitě pozměnila, je pojmenování jednotlivých ustanovení kvůli lepší přehlednosti a orientaci a rozšířila bych spektrum možných trestních sazeb u jednotlivých trestných činů. Naopak co se mi oproti českému trestnímu zákoníku líbí, je stanovení jediné kategorie trestného činu, a to zločin, jednodušší popis skutkových podstat trestných činů a zaujalo mě vlastní posouzení určitých aspektů soudcem. Vysloveně bych se nepřikláněla k české nebo švédské právní úpravě, avšak každá má své dobré i horší stránky a zákonodárci by se zde od sebe mohli navzájem inspirovat.

6.8. *Statistické údaje*

V poslední kapitole této diplomové práce bych se zaměřila na statistické údaje trestných činů páchaných v souvislosti s insolvenčním řízením, a to jak z pohledu českých statistických údajů, tak i z pohledu švédského.

6.8.1. Česká republika

Následující tabulka obsahuje údaje o počtech jednotlivých úpadkových deliktů podle krajů České republiky za rok 2018.

Tabulka 1 - Počet TČ podle krajů ČR v roce 2018

Kraj	§ 222 TZ	§ 223 TZ	§ 224 TZ	§ 225 TZ	§ 226 TZ
Praha	37	5	0	8	0
Středočeský	31	0	0	6	0
Jihočeský	20	1	0	7	0
Plzeňský	7	2	0	1	0
Ústecký	12	2	1	9	0
Královéhradecký	5	0	1	0	0
Jihomoravský	18	2	1	6	0
Moravskoslezský	23	2	0	5	0
Olomoucký	13	9	2	2	0
Zlínský	11	0	0	6	0
Vysočina	7	0	1	3	0
Pardubický	6	1	1	3	0
Liberecký	9	1	0	2	0
Karlovarský	3	1	1	0	0

Zdroj: Policie.cz, 2019

V roce 2018 bylo registrováno 294 případů porušení trestního zákoníku dle § 222 - § 226 TZ. Nejvíce trestných činů bylo zaznamenáno v Praze s celkovým počtem 50 případů, naopak nejméně pak v Karlovarském kraji s hodnotou 5 případů za celý rok 2018.

Ke spáchání trestného činu poškození věřitele (§ 222 TZ) došlo ve 202 případech, a to nejčastěji v Praze (37 případů), dále pak ve Středočeském kraji (31 případů) a Moravskoslezském kraji (23 případů). Nejméně bylo zaznamenáno v Karlovarském kraji (3 případy).

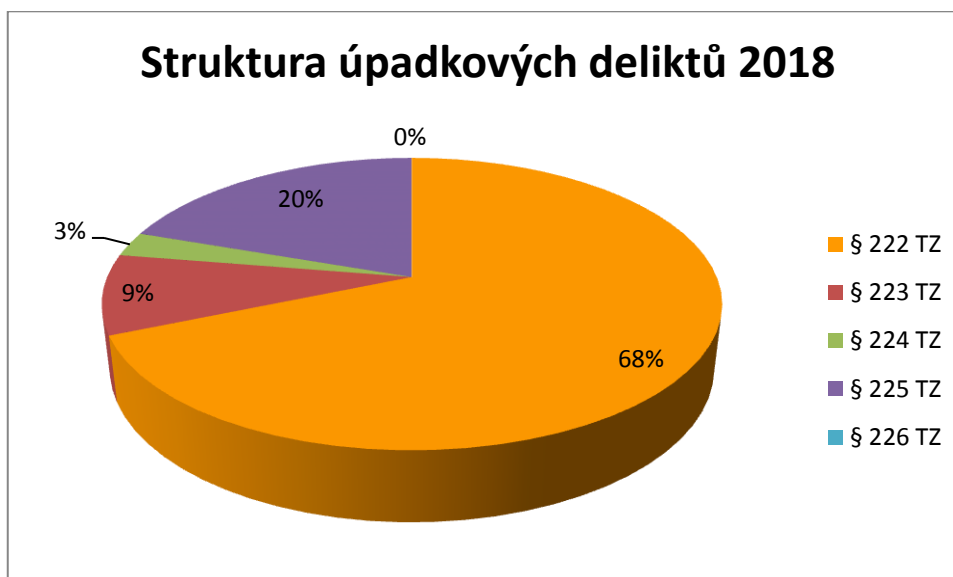
Naopak trestného činu zvýhodnění věřitele (§ 223 TZ) se pachatelé dopustili ve 26 případech. Nejvíce pak v Olomouckém kraji (9 případů) a dále pak v Praze (5 případů). Žádný trestný čin zvýhodnění věřitele nebyl spáchán ve Středočeském kraji, Královéhradeckém kraji, Zlínském kraji a Vysočině.

Celkem 8 trestných činů způsobení úpadku (§ 224 TZ) bylo spácháno po celé ČR. Ve dvou případech v Olomouckém kraji. V šesti krajích bylo spácháno vždy po jednom případě a ve zbylých sedmi krajích nebyl spáchán ani jeden trestný čin způsobení úpadku.

Ke spáchání trestného činu porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225 TZ) došlo v 58 případech. Nejvíce trestných činů bylo evidováno v Ústeckém kraji (9 případů), Praze (8 případů) a Jihočeském kraji (7 případů). Ani jeden případ nezaznamenaly kraje Karlovarský a Královéhradecký.

Mezi úpadkové delikty se dále řadí pletichy v insolvenčním řízení (§ 226 TZ), avšak v průběhu roku 2018 nebyl zaznamenán ani jediný případ tohoto trestného činu po celé ČR. Jako poslední je trestný čin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227 TZ), zde však nejsou k dispozici žádná relevantní data, z toho důvodu jsem statistiky prováděla bez příslušného ustanovení.

Obrázek 1 - Struktura úpadkových deliktů v roce 2018

Zdroj: *Policie.cz*, 2019

Trestný čin poškození věřitele (§ 222 TZ) představoval více než polovinu (68%) z celkového počtu 294 případů v roce 2018. Druhou největší skupinou tvoří pak s 20% trestný čin porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225 TZ). Trestný čin zvýhodnění věřitele (§ 223 TZ) tvořilo 9% z celkového počtu úpadkových deliktů. Trestný čin způsobení úpadku (§ 224 TZ) čítal 3% z celkového počtu. Pokud jde o trestný čin pletichy v insolvenčním řízení (§ 226 TZ), nebyl registrován žádný případ v průběhu roku, proto je zobrazen 0%.

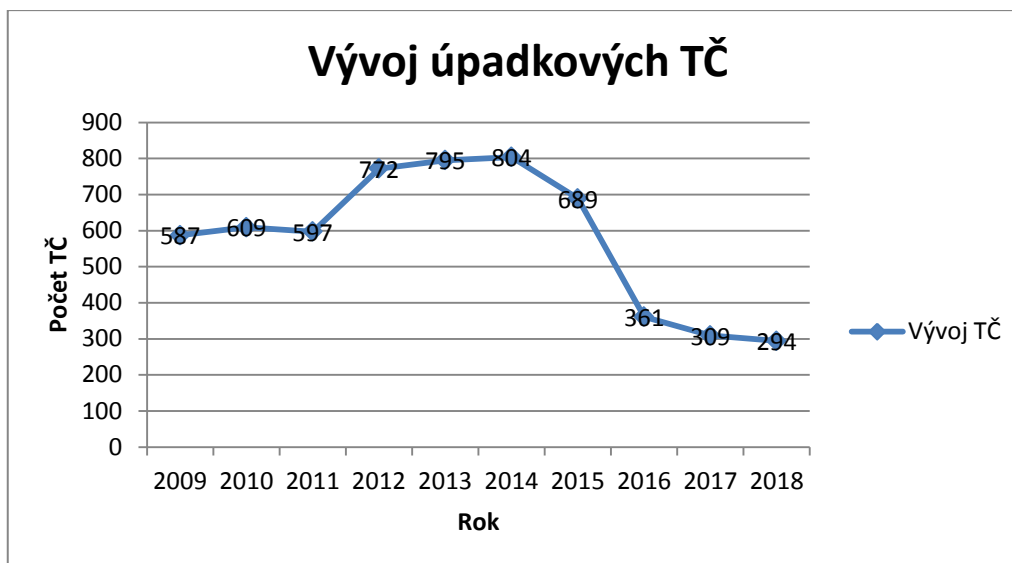
Obrázek 2 - Struktura úpadkových deliktů v Jihočeském kraji v roce 2018

Zdroj: Policie.cz, 2019

Jihočeský kraj se s 28 úpadkovými trestnými činy řadí na čtvrté místo za Prahu (50 případů), Středočeský kraj (37 případů) a Moravskoslezský kraj (30 případů). Stejně jako pro celou ČR zde dominuje trestný čin poškození věřitele, a to z 71%. Trestný čin porušení povinnosti v insolvenčním řízení tvořil druhou největší skupinu s 25%. Ke spáchání trestného činu zvýhodnění věřitele došlo u 4% z celkového počtu. Nebyl registrován trestný čin způsobení úpadku a samozřejmě trestný čin pletich v insolvenčním řízení.

Obrázek 3 - Vývoj úpadkových trestných činů v letech 2009 - 2018

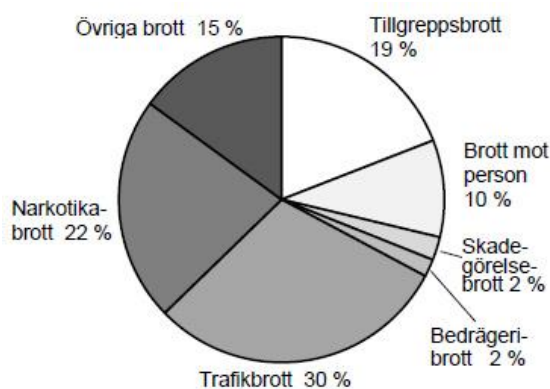
Zdroj: Policie.cz, 2019

Úpadkové trestné činy měly od roku 2009 do roku 2014 rostoucí tendenci, avšak v roce 2014 bylo zaznamenáno nejvíce případů (804 trestných činů). Dále pak rok 2015 zaznamenal již pokles, který přetrvává do následujících let. V roce 2018 bylo registrováno nejméně případů za poslední desetiletí, a to 294 trestných činů.

6.8.2. Švédsko

V této části se zaměřím na statistické srovnání švédského království, avšak za rok 2017. V době zpravování této diplomové práce nebyly ještě údaje za rok 2018 k dispozici.

Obrázek 4 - Struktura trestných činů ve Švédsku

Zdroj: Brottsförebyggande rådet, 2018

Ve Švédsku drogové trestné činy (Narkotikabrott) a dopravní přestupky (Trafikbrott) jsou typickými trestnými činy a představovaly více než polovinu (52%) všech soudních rozhodnutí v roce 2017. Tillgreppsbrott jsou trestné činy kap. 8 BrB, kdy se jedná zejména o krádeže, a zaujímají třetí místo s 19%. Trestné činy proti osobám (Brott mot person) jsou činy v kap. 3-7 BrB a tvořily 10% z celkového počtu trestných činů. Ostatní trestné činy (Övriga brott) představují 15% trestných činů a jedná se o kap. 10-11 BrB a kap. 13-22 BrB. Po 2% mají skupiny vandalství (Skadegörelsebrott – kap. 12 BrB) a podvodů (Bedrägeribrott – kap. 9 BrB).

Tabulka 2 - Struktura TČ v Brottsbalk v roce 2017

Kap. 3 BrB	5584	14,89%
Kap. 4 BrB	2539	6,77%
Kap. 5 BrB	49	0,13%
Kap. 6 BrB	1162	3,10%
Kap. 8 BrB	18529	49,40%
Kap. 9 BrB	1699	4,53%
Kap. 10 BrB	384	1,02%
Kap. 11 BrB	1163	3,10%
Kap. 12 BrB	2246	5,99%
Kap. 13 BrB	187	0,50%
Kap. 14 BrB	835	2,23%
Kap. 15 BrB	377	1,01%
Kap. 16 BrB	424	1,13%
Kap. 17 BrB	2322	6,19%
Kap. 20 BrB	9	0,02%
Celkem	37509	100,00%

Zdroj: Brottsförebyggande rådet, 2018

V roce 2017 bylo zaznamenáno 37 509 soudních rozhodnutí dle trestního zákoníku Brottsbalk. Avšak evidovány jsou pouze určité kapitoly. Kapitoly 7, 18, 19, 21 a 22 v BrB, které odpovídají jen velmi malému počtu soudních rozhodnutí, nejsou hlášeny.

Největší procento zaujímá kap. 8 (O krádeži, loupeži a dalších zločinech odcizení cizí věci) BrB, která výrazně převyšuje se svými 49,40% ostatní trestnou činnost. Na druhém místě je pak s necelými 15% kap. 3 (O zločinu proti životu a zdraví) BrB. Stěžejní kap. 11 (O zločinech proti věřitelům apod.) BrB se řadí mezi jednu z nejméně využívaných kapitol v tomto zákoníku (3,10%). Nejméně má kap. 20 (O chybování při výkonu služby) BrB, a to 0,02%.

7. Závěr

Mezi stěžejní předpisy této diplomové práce bych uvedla trestní zákoník č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů a švédský trestní zákoník Brottsbalk (1962:700).

Na počátku své práce jsem se zabývala problematikou insolvenčního řízení, proto, aby byla zachována komplexnost práce a bylo jednoznačné, jakého řízení se trestné činy, dále probírané, týkají. Ve čtvrté kapitole jsou probrány trestné činy a trestní zákoník podle české právní úpravy, na které plynule navazují trestné činy v insolvenčním řízení. Tyto trestné činy jsou stěžejními v celé práci, a to jak v české části, tedy literární rešerši, tak praktické části týkající se zahraniční právní úpravy. V páté kapitole jsem postupně rozebrala, o které konkrétní trestné činy se v trestním zákoníku jedná, a následně jsem každý čin blíže popsala.

V praktické části jsem strukturu ponechala stejnou, avšak s ohledem na to, že jsem analyzovala švédskou právní úpravu pro pozdější vytvoření návrhů de lege ferenda. Začala jsem insolvenčním řízením ve Švédsku, které je téměř stejné, jako to české. Následně jsem popsala trestní právo, které se již naprosto liší od toho českého. Nejdůležitější a stěžejní součástí jsou pak trestné činy odpovídající trestným činům v insolvenční v české právní úpravě, které jsem dohledala, analyzovala a na jejichž základě jsem pak porovnávala oba trestní zákoníky.

Z návrhů de lege ferenda vyplývá, že se nepřikláním k jednomu či druhému trestnímu zákoníku, ale že bych navrhovala možnost inspirace jednoho od druhého. Ať už se jedná o přehlednost a orientaci na straně jedné či zajisté srozumitelnější pohled na jednotlivá ustanovení zákonů na straně druhé.

Poslední částí diplomové práce a zároveň praktické části jsou statistické údaje vybrané skupiny trestných činů vztahujících se k této práci, a to jak v České republice, tak i ve Švédsku. Statistické údaje v České republice se týkají přehledu počtů úpadkových deliktů podle jednotlivých krajů jejich souhrnných počtů a vzájemného porovnání. Dále jsem analyzovala strukturu jednotlivých ustanovení trestního zákona na celkovém počtu úpadkových deliktů jak pro celou Českou republiku, tak i pro Jihočeský kraj, který jsem vybrala z důvodu místa sídla Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Veškeré tyto údaje pocházejí z roku 2018. Jako poslední je vývoj úpadkových trestných činů za posledních 10 let. Ve švédské části statistických údajů jsem analyzovala strukturu trestných činů ve Švédsku a následně pak vytvořila přehled

jednotlivých trestných činů podle kapitol obsažených ve švédském trestním zákoníku
Brottsbalk.

8. Summary and keywords

➤ *Summary*

The Criminal Code and Brottsbalk are the main guidelines of this thesis. Brottsbalk is the Swedish Criminal Code. The whole thesis is divided into a theoretical and practical part. The reader is introduced with the course of insolvency proceedings in the theoretical part, however, more important are cases, when one of the participants violates the law in connection with the insolvency proceedings and tries to devalue or disrupt in any way course of such proceeding and he or she commits a criminal act.

In the fourth chapter the reader can find characteristic of the criminal acts and information about The Criminal Code in the Czech Republic. Subsequently, criminal acts related to insolvency proceedings are specified. These criminal acts are called bankruptcy offenses.

In the practical part, as well as in the theoretical part, I briefly describe insolvency proceedings, but this time in Sweden. Then I explain to the reader how Swedish criminal law works, in which code we find criminal acts consistent with our bankruptcy offenses and, of course, their explanation.

The goal is to create suggestions called *de lege ferenda*. According to the studied materials, I evaluated the lucidity of Czech and Swedish legislation and the possibility of legislators to be inspired from each other.

Statistical data of a selected group of criminal acts related to this thesis are the last part, both in the Czech Republic and in Sweden.

➤ *Keywords*

Criminal acts, The Criminal Code, Brottsbalk, legislation, insolvency proceeding, Czech Republic, Sweden, bankruptcy offenses, criminal law, *de lege ferenda*

9. Zdroje

9.1. Literatura

- 1) Brottsförebyggande rådet (2018). *Kriminalstatistik 2017*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet
- 2) Hásová, J., Moravec, T., & kol. (2018). *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: C. H. Beck
- 3) Jelínek, J., & kol. (2014). *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. Praha: Leges
- 4) Kozák, J., Brož, J., Dadam, A., Stanislav, A., Strnad, Z., Zrůst, L., Žižlavský, M. (2018). *Insolvenční zákon. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR
- 5) Maršíková, J. (2017). *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o.
- 6) Púry, F., Kuchta, J. (2011) *Postih úpadkových deliktů podle nového trestního zákoníku s přihlédnutím k úpravě přípustného rizika*. Praha: Bulletin advokacie
- 7) Šámal, P., & kol. (2012). *Trestní zákoník: komentář; I. Obecná část. § 1- § 139*. Praha: C. H. Beck
- 8) Šámal, P., & kol. (2012). *Trestní zákoník: komentář; II. Zvláštní část § 140 - § 421*. Praha: C. H. Beck
- 9) Vantuch, P. (2011). *Trestní zákoník s komentářem*. Olomouc: ANAG

9.2. Internetové zdroje

- 10) E-justice.europa.eu (19.2.2018). *Insolence – Švédsko*. Dostupné na [www: https://e-justice.europa.eu/content_insolvency-447-SE-cs.do?clang=cs](http://www.e-justice.europa.eu/content_insolvency-447-SE-cs.do?clang=cs)
- 11) E-justice.europa.eu (1.5.2010). *Insolvenční rejstříky – Švédsko*. Dostupné na [www: https://e-justice.europa.eu/content_insolvency_registers-110-se-cs.do?init=true&member=1](http://www.e-justice.europa.eu/content_insolvency_registers-110-se-cs.do?init=true&member=1)
- 12) Ec.europa.eu (11.5.2009). *Úpadek – Švédsko*. Dostupné na [www: http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_swe_cs.htm](http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_swe_cs.htm)
- 13) Epravo.cz (25.2.2009). *Co přináší nový trestní zákoník*. Dostupné na [www: https://www.epravo.cz/top/clanky/co-prinasi-novy-trestni-zakonik-55564.html](https://www.epravo.cz/top/clanky/co-prinasi-novy-trestni-zakonik-55564.html)

- 14) Insolvenca.justice.cz (2018). *Co Vás čeká po podání návrhu*. Dostupné na [www: https://insolvenca.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/co-vas-ceka-po-podani-navrhu/](https://insolvenca.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/co-vas-ceka-po-podani-navrhu/)
- 15) Insolvenca.justice.cz (2018). *Oddlužení*. Dostupné na [www: https://insolvenca.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/oddluzeni/](https://insolvenca.justice.cz/jak-ven-z-dluhove-pasti/oddluzeni/)
- 16) Insolvenca.justice.cz (2018). *Slovníček insolvenčních pojmů*. Dostupné na [www: https://insolvenca.justice.cz/slovník-insolvenčních-pojmů/](https://insolvenca.justice.cz/slovník-insolvenčních-pojmů/)
- 17) Insolvenca.cz (2017). *Prezumné jednání*. Dostupné na [www: http://www.insolvenca.cz/poradna/slovníček/prezumné-jednání/](http://www.insolvenca.cz/poradna/slovníček/prezumné-jednání/)
- 18) Lagen.nu (27.2.2019). *1962:700*. Dostupné na [www: https://lagen.nu/1962:700](https://lagen.nu/1962:700)
- 19) Lawline.se (30.8.2009). *Åtal påkallat ur allmän synpunkt*. Dostupné na [www: https://lawline.se/answers/9059?fbclid=IwAR3Ma140ZkCMOr4wymqeEXcawE8UxPriJMR060R5AiY2zZJp7hPmc8YY6so](https://lawline.se/answers/9059?fbclid=IwAR3Ma140ZkCMOr4wymqeEXcawE8UxPriJMR060R5AiY2zZJp7hPmc8YY6so)
- 20) Policie.cz (2019). *Kriminalita*. Dostupné na [www: https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx](https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx)
- 21) Riksdagen.se (2019). *Brottsbalk (1962:700)*. Dostupné na [www: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/brottsbalk-1962700_sfs-1962-700)
- 22) Trestni.juristic.cz (17.10.2009). *Niekoľko poznámok k vymedzeniu sankcií podľa švédskeho trestného zákona*. Dostupné na [www: http://trestni.juristic.cz/614796/clanek/trest3.html](http://trestni.juristic.cz/614796/clanek/trest3.html)
- 23) Trestnizakonik.cz (2017). *Trestní zákoník*. Dostupné na [www: http://www.trestnizakonik.cz](http://www.trestnizakonik.cz)
- 24) Upadkovepravo.cz (2011-2017). *Pletichy v insolvenčním řízení - § 226*. Dostupné na [www: http://www.upadkovepravo.cz/pletichy-v-insolvenčním-řízení](http://www.upadkovepravo.cz/pletichy-v-insolvenčním-řízení)
- 25) Upadkovepravo.cz (2011-2017). *Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku - § 227*. Dostupné na [www: http://www.upadkovepravo.cz/poruseni-povinnosti-ucinit-pravdive-prohlaseni-majetku](http://www.upadkovepravo.cz/poruseni-povinnosti-ucinit-pravdive-prohlaseni-majetku)
- 26) Upadkovepravo.cz (2011-2017). *Porušení povinnosti v insolvenčním řízení - § 225*. Dostupné na [www: http://www.upadkovepravo.cz/poruseni-povinnosti-v-insolvenčním-řízení](http://www.upadkovepravo.cz/poruseni-povinnosti-v-insolvenčním-řízení)
- 27) Upadkovepravo.cz (2011-2017). *Poškození věřitele - § 222*. Dostupné na [www: http://www.upadkovepravo.cz/poskozeni-veritele-dlužníkem](http://www.upadkovepravo.cz/poskozeni-veritele-dlužníkem)

- 28) Upadkovepravo.cz (2011-2017). *Úpadkové delikty*. Dostupné na [www:
http://www.upadkovepravo.cz/upadkove-delikty](http://www.upadkovepravo.cz/upadkove-delikty)
- 29) Upadkovepravo.cz (2011-2017). *Způsobení úpadku - § 224*. Dostupné na [www:
http://www.upadkovepravo.cz/zpusobeni-upadku1](http://www.upadkovepravo.cz/zpusobeni-upadku1)
- 30) Vismaspcs.se (30.10.2018). *Konkurs och ackord – undvik att hamna på obestånd*. Dostupné na [www:
https://vismaspcs.se/nyheter/2014/augusti/artikelserie-konkurs-och-ackord-1-5](https://vismaspcs.se/nyheter/2014/augusti/artikelserie-konkurs-och-ackord-1-5)

10. Seznam obrázků a tabulek

10.1. Obrázky

Obrázek 1 - Struktura úpadkových deliktů v roce 2018.....	55
Obrázek 2 - Struktura úpadkových deliktů v Jihočeském kraji v roce 2018.....	56
Obrázek 3 - Vývoj úpadkových trestných činů v letech 2009 - 2018	57
Obrázek 4 - Struktura trestných činů ve Švédsku	57

10.2. Tabulky

Tabulka 1 - Počet TČ podle krajů ČR v roce 2018.....	54
Tabulka 2 - Struktura TČ v Brottsbalk v roce 2017	58